

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Івченко Євген Володимирович

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Спеціальність: 051 «Економіка»

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеню магістр

Науковий керівник
доктор економічних наук, професор
кафедри бізнес-економіки та
адміністрування

_____ Н.С. Ілляшенко

« _____ » _____ 2023 р.

Виконавець
здобувача вищої освіти групи 552

_____ Є.В. Івченко

« _____ » _____ 2023 р.

Суми 2023

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С.МАКАРЕНКА**

Інститут, факультет Фізико-математичний
Кафедра Бізнес-економіки та адміністрування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 051 Економіка
Освітньо-професійна програма Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри бізнес-економіки
та адміністрування

_____ д.е.н., професор Божкова В.В.
« _____ » _____ 2023 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Івченко Євген Володимирович

1. Тема роботи: «Оцінка фінансового стану як передумова ефективного управління підприємством»

Керівник роботи: доктор економічних наук, доц Ілляшенко Н. С.

Затверджені наказом від « _____ » _____ 202_ року, № _____

2. Строк подання студентом роботи « _____ » _____ 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи:

мета дослідження: визначення резервів його покращення та розробка на основі здійсненого аналізу рішень щодо впровадження запропонованих заходів покращення фінансово стану ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ»;

об'єкт дослідження: фінансова діяльність ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ»;

предмет дослідження: сукупність теоретичних і методичних питань аналізу фінансового стану підприємства.

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.

Розділ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.

Розділ 3. ЗАХОДИ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу (із чітким зазначенням обов'язкових складових): 9 рисунків і 8 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1.	Ілляшенко Н.С.		
2.	Ілляшенко Н.С.		
3.	Ілляшенко Н.С.		

7. Дата видачі завдання «__» _____ 202__ року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1.	Вибір теми магістерської роботи, ознайомлення з науковою літературою за темою дослідження		
2.	Обговорення та затвердження теми магістерської роботи та наукового керівника на засіданні кафедри, наказом ректора університету		
3.	Отримання консультації в керівника, накопичення матеріалів для написання теоретичної частини дослідження, розробка плану роботи, визначення об'єкта, предмета, мети, гіпотези, завдань дослідження, критеріїв оцінювання		
4.	Робота над теоретичною частиною магістерської роботи, аналіз літературних джерел, Розробка та апробація методики дослідної роботи		
5.	Подання теоретичної частини магістерської роботи для першого читання науковим керівником		
6.	Усунення зауважень, урахування рекомендацій наукового керівника щодо першого розділу роботи.		
7.	Подання другого розділу експериментально-дослідної частини магістерської роботи на перевірку науковому керівнику		
8.	Подання третього розділу методологічної частини магістерської роботи на перевірку науковому керівнику		
9.	Урахування рекомендацій наукового керівника, збагачення роботи додатковими дослідженнями, підготовка загальних висновків		
10.	Доопрацювання магістерської роботи з урахуванням рекомендацій після передзахисту		
11.	Подання магістерської роботи науковому керівнику та рецензенту на підготовку відгуку та рецензії, подання електронної версії магістерської роботи		
12.	Подання на кафедру остаточного варіанта магістерської роботи, переплетеного та підписаного магістрантом, науковим керівником і рецензентом		

Науковий керівник _____ д.е.н., доц. Ілляшенко Н. С.
(підпис)

Здобувач _____ Івченко Є.В.
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Поняття фінансового стану підприємства та чинники, що на нього впливають	10
1.2. Значення аналізу фінансового стану підприємства	11
1.3. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	20
2.1. Характеристика підприємства	20
2.2. Аналітичний баланс як інструмент оцінки фінансового стану	27
2.3. Аналіз динаміки та структури майна підприємства	31
2.4. Аналіз фінансової стійкості підприємства	33
2.5. Аналіз ділової активності підприємства	42
РОЗДІЛ 3. ЗАХОДИ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	45
3.1. Загальна характеристика пропонованих заходів	45
3.2. Прогнозування розміру чистого доходу (виручки) від реалізації з використанням трендової моделі	47
3.3. Прогнозування показників фінансового стану підприємства	59
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67

ВСТУП

Фінансовий стан підприємства – це комплексна характеристика, що відображає в системі показників стан майна і зобов'язань підприємства, сформувалася під впливом всієї сукупності господарських чинників і вживана для планування, контролю і оцінки роботи підприємства.

Правильне визначення реального фінансового стану підприємства має велике значення не лише для самого суб'єкта господарювання, але і для акціонерів і потенційних інвесторів, кожен з яких переслідує свою точку зору і свої інтереси при проведенні аналізу фінансового стану підприємства.

Тому в умовах ринкової економіки аналіз фінансового стану підприємства має первинне значення.

Крім того, фінансовий стан підприємства постійно змінюється і тому аналіз фінансового стану повинен проводитися регулярно. Це також необхідно для виявлення фінансових проблем, причин їх виникнення і своєчасного вживання заходів по їх усуненню.

Мета оцінки фінансового стану компанії полягає у визначенні поточного стану справ і у визначенні шляхів для його поліпшення. Оптимальний фінансовий стан передбачає таке господарювання, коли компанія вмє раціонально використовувати гроші для безперервного виробництва і продажу товарів, а також на розвиток і поповнення ресурсів.

При такому аналізі фінансовий огляд стає корисним інструментом для обґрунтування короткострокових та довгострокових рішень, ефективності інвестицій, оцінки керівництва, а також для прогнозування майбутніх фінансових результатів.

Такий підхід робить аналіз фінансового стану компанії надзвичайно актуальним.

Розробці методики проведення аналізу фінансового стану підприємств присвячено багато праць науковців, серед яких М. А. Болух, І. О. Бланк,

А. Д. Шеремет, М. П. Баканов, Г. В. Савицька, М. Г. Чумаченко, В. О. Подольська, А. М. Поддєрьогін, О. В. Яріш та інші.

Аналіз фінансового стану підприємства – це своєчасне виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності підприємства та пошук на цій основі резервів зміцнення фінансового стану підприємства та його платоспроможності [35, с. 257].

Метою даної дипломної роботи є проведення аналізу фінансового стану підприємства, визначення резервів його покращення та розробка на основі здійсненого аналізу рішень щодо впровадження запропонованих заходів покращення фінансового стану ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ».

Відповідно до поставленої мети в дипломній роботі підлягають вирішення наступні завдання:

розглянути теоретичні засади аналізу фінансового стану підприємства;

дати визначення поняттю фінансового стану підприємства;

визначити основні етапи та напрями проведення аналізу фінансового стану підприємства;

дати загальну оцінку фінансового стану досліджуваного підприємства та його зміни;

провести аналіз складу, структури та динаміки активів і пасивів;

виконати аналіз фінансової стійкості, ліквідності балансу, платоспроможності підприємства та його ділової активності;

розрахувати планові показники фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження дипломної роботи виступатимуть результати фінансової діяльності ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ», а предметом дослідження – сукупність теоретичних і методичних питань аналізу фінансового стану підприємства.

В роботі використовуватимуться традиційні способи та прийоми фінансового аналізу: горизонтальний та вертикальний аналіз; аналіз

абсолютних та відносних показників (коефіцієнтів) та середніх величин; порівняльний аналіз; групування; трендовий аналіз.

Інформаційна база дослідження: законодавчі, нормативні та інструктивні матеріали, наукові твори зарубіжних і українських вчених, дані бухгалтерської та фінансової звітності підприємства.

<http://fizmat.sspu.edu.ua>
Дотримуйтесь
принципів академічної
добросовісності
<http://fizmat.sspu.edu.ua>

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття фінансового стану підприємства та чинники, що на нього впливають

У сучасних непередбачуваних умовах розвитку, коли підприємства мають значно більше прав у сфері фінансово-економічної діяльності, ключове значення набирає своєчасний і якісний аналіз їхнього фінансового стану. Оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості стає важливою, а також пошук шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

Особливу важливість набуває своєчасне і об'єктивне оцінювання фінансового стану підприємств у зв'язку з різноманітністю форм власності. Ніякий власник не може ігнорувати можливості збільшення прибутку компанії, які виявляються тільки через адекватний аналіз її фінансового стану.

Постійний аналіз фінансового стану, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості необхідний не лише тому, що дохідність підприємства і його прибуток залежать від його платоспроможності. Цей стан також враховується банками при видачі кредитів і при встановленні відсоткових ставок.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке виникає з узгодженої дії всіх складових системи фінансових відносин підприємства. Він визначається різноманітними показниками, які відображають розподіл, місце розміщення та використання фінансових ресурсів.

Однак слід зауважити, що на сьогодні, єдиної думки щодо трактування поняття фінансового стану підприємства не існує. В таблиці 1.1 представимо дефініцію даного поняття.

Таблиця 1.1

Основні аспекти дефініції «фінансовий стан підприємства»

Автори	Характеристика поняття
М.Д. Білик [6, с. 87]	Фінансовий стан підприємства – це реальна (фіксована на момент часу) і потенційна фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами й державою. Кількісно він вимірюється системою показників, на підставі яких здійснюється його оцінка.
І.О. Бланк [7, с. 574]	Фінансовий стан підприємства – це рівень збалансованості окремих структурних елементів активів та капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання.
А.М. Поддєрьогін [34, с.460]	Фінансовий стан підприємства – комплексне поняття, яке є результатом взаємодії елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.
М.А. Болдох [8, с. 118]	Фінансовий стан підприємства – це результат фінансової діяльності. Він характеризується розмірами коштів підприємств, їх розміщенням й джерелами надходження.
М. Г. Чумаченко [63, с. 318].	Фінансовий стан підприємства – це показник його фінансової конкурентоспроможності, тобто кредитоспроможності, платоспроможності, виконання зобов'язань перед державою та іншими підприємствами.
Г.В. Савицька [41, с. 571]	Фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, що відображає стан капіталу в процесі його кругообігу і спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований проміжок часу.
О.В. Павловська, [32, с. 388] Т.О. Фролова [55, с. 253]	Фінансовий стан підприємства – це співвідношення структур його активів і пасивів, тобто засобів підприємства та їхніх джерел.

Автори	Характеристика поняття
М.Я. Коробов [18, с.42]	Фінансовий стан підприємства можна визначати як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами та ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності й своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.
Ю.С. Цал-Цалко [56, с.566]	Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, що характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими відносинами з іншими суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.

Думки вчених про фінансовий стан підприємства мають свої спільні та відмінні риси. Після узагальнення різних підходів до розуміння цього поняття варто зазначити кілька ключових моментів:

фінансовий стан є результатом фінансово-господарської діяльності підприємства. Він відображає стан фінансів на певний момент часу;

поняття фінансового стану проявляється як у статичному розумінні (тобто, на певний момент часу), так і в динаміці (відображає характеристику діяльності підприємства за певний період).

Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на дві важливі мети. По-перше, на постійне й ефективне забезпечення фінансів. Це означає, що кошти мають систематично надходити та бути розумно використані. По-друге, важливо дотримуватися правил розрахунків та управління кредитами, забезпечити розумне співвідношення між власними та запозиченими коштами, щоб підприємство було фінансово стабільним для ефективної роботи [56].

По мірі залежності від діяльності підприємства чинники можна розділити на:

залежні (внутрішні);

незалежні (зовнішні).

Зовнішні фактори становлять незалежні від підприємства впливи, тому контролювати їх неможливо. Ці фактори включають направленість попиту на імпорт, правові обмеження, інфляцію витрат, різні державні фінансові стратегії, високі податки, нестачу бюджетних коштів та інше. Зазвичай підприємства пристосовуються до цих умов, намагаючись адаптуватися.

Навпаки, внутрішні фактори вважаються залежними, оскільки підприємство може впливати на них для зміни свого фінансового стану. Ці фактори включають дисбаланс у системі управління, неефективний маркетинг, неспроможність конкурувати, низьку рентабельність, старіння основних активів, неоптимальні борги та запаси тощо.

Таким чином, вплив цих факторів може вплинути на фінансовий стан підприємства, особливо якщо внутрішні та зовнішні фактори взаємодіють між собою.

1.2. Значення аналізу фінансового стану підприємства

Для успішного розвитку суб'єкту господарювання, гармонійного задоволення потреб його власників, персоналу та інвесторів, необхідно проводити постійний аналіз фінансового стану підприємства.

Суть фінансового аналізу полягає у підборі, систематизації та вивченні даних про фінансові ресурси підприємства та їх використання. Це необхідно для збору коштів, які необхідні для виконання запланованих завдань та оплати фінансових зобов'язань у процесі господарської діяльності.

Фінансовий аналіз часто асоціюють з аналізом балансу, який разом із комерційною арифметикою (в сучасному розумінні – фінансовим менеджментом) утворив основу фінансового аналізу.

Це система спеціалізованих знань, що спрямована на розуміння зв'язків у фінансових відносинах, фінансових ресурсах та їх потоках. Це допомагає оцінити стан та майбутні перспективи діяльності суб'єкта господарювання.

Існують різні види фінансового аналізу. В таблиці 1.2 наведемо класифікацію видів фінансового аналізу.

Таблиця 1.2

Класифікація видів фінансового аналізу

Ознака	Вид	Зміст
За організацією, яка проводить аналіз	Внутрішній аналіз	Проводиться фінансовими менеджерами підприємства і його власниками з використанням всієї сукупності наявних інформаційних показників (результати такого аналізу можуть бути комерційною таємницею).
	Зовнішній аналіз	Здійснюється працівниками податкових органів, аудиторських фірм, комерційних банків, страхових компаній з метою вивчення правильності відображення результатів фінансової діяльності підприємства, його кредитоспроможності тощо.
За обсягом (повнотою охоплення) предмету аналітичного дослідження	Повний аналіз	Комплексне вивчення всіх аспектів фінансової діяльності і всіх характеристик фінансового стану підприємства.
	Тематичний аналіз	Вивчення окремих аспектів фінансової діяльності або окремих характеристик фінансового стану підприємства (предметом тематичного фінансового аналізу може бути фінансова стійкість, рівень поточної платоспроможності, ефективність використання окремих активів підприємства або їх сукупності загалом, оптимальність структури джерел формування фінансових ресурсів тощо).
За об'єктом фінансового аналізу	Загальний аналіз	Охоплює фінансову діяльність підприємства загалом без виділення його окремих структурних одиниць і підрозділів.
	Частковий аналіз	Досліджується фінансова діяльність окремих господарських підрозділів підприємства. Базується, як правило, на результатах управлінського обліку.

Ознака	Вид	Зміст
За часом здійснення аналізу	Попередній аналіз	Підготовчий етап фінансового аналізу, який пов'язаний з вивченням умов проведення фінансової діяльності загалом або проведення окремих фінансових операцій.
	Поточний аналіз	Проводиться з метою контролю в процесі реалізації окремих фінансових планів або здійснення окремих фінансових операцій для оперативного впливу на хід фінансової діяльності (як правило, він обмежується коротким періодом часу).
	Завершальний аналіз	Здійснюється підприємством за звітний період (місяць, квартал, рік). Він дозволяє глибше і повніше проаналізувати фінансовий стан і результати фінансової діяльності підприємства порівняно з попереднім і поточним аналізами, оскільки базується на закінчених звітних матеріалах статистичної і бухгалтерської звітності.
За періодичністю здійснення	Одноразовий аналіз	Виконується одноразово на вимогу певної організації (посадової особи) при виникненні (очікуванні) особливих (критичних) умов діяльності підприємства.
	Періодичний аналіз	Виконується із встановленою періодичністю незалежно від зовнішніх чи внутрішніх умов діяльності підприємства.

Можливе проведення як експрес-аналізу, так і деталізованого аналізу фінансового стану підприємства.

Метою експрес-аналізу є нескладна оцінка фінансового стану і динаміки розвитку підприємства. Він здійснюється в три етапи:

підготовчий етап, який передбачає ухвалення рішення про доцільність проведення аналізу та готовності фінансової звітності до читання. На даному

етані використовують елементарні прийоми аналізу (прийом порівняння, обчислення середніх, відносних величин та ін);

попередній огляд бухгалтерської звітності, мета якого - ознайомлення з пояснювальною запискою та оцінка умов, в яких функціонує підприємство;

економічне читання і аналіз звітності.

Деталізований (поглиблений) аналіз фінансового стану може виконуватись слідом за експрес-аналізом або без його проведення, містити більший або менший перелік розділів і показників, використовувати різний обсяг інформації. Він доцільний для більш докладної характеристики майнового і фінансового положення господарюючого суб'єкта, результатів його діяльності в минулому звітному періоді, а також можливостей розвитку суб'єкта на перспективу. Таким чином, деталізований аналіз фінансового стану конкретизує, доповнює і розширює окремі процедури експрес-аналізу. При цьому ступінь деталізації залежить від бажання аналітика.

Загалом можна виділити три етапи проведення аналізу фінансового стану підприємства:

організаційний етап;

розрахунковий етап;

заклучний етап.

Характеристику кожного етапу проведення аналізу фінансового стану підприємства представимо на рисунку 1.1.

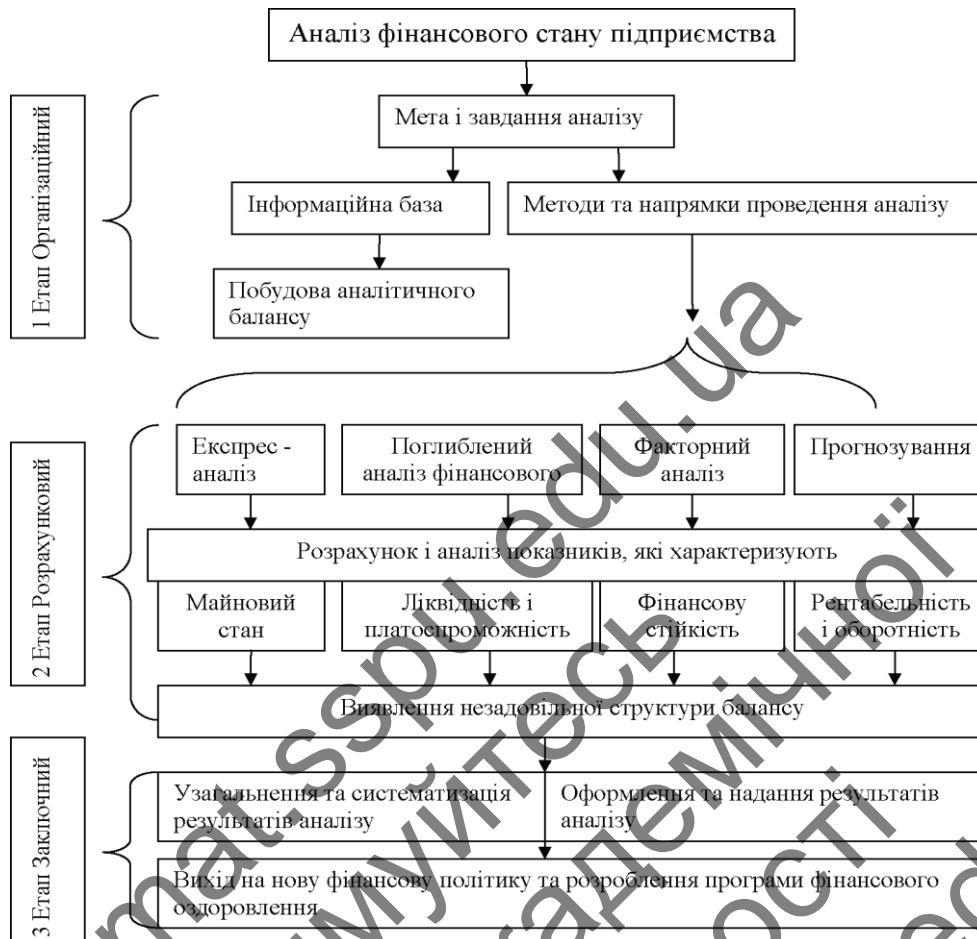

Рис. 1.1. Етапи проведення аналізу фінансового стану підприємства

1.3. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства

Інформаційною базою для аналізу фінансового стану підприємства є дані:

- балансу (звіту про фінансовий стан) (форма №1);
- звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) (форма №2);
- звіту про рух грошових коштів (форма №3);
- звіту про власний капітал (форма №4);
- приміток до фінансової звітності;
- дані статистичної звітності та оперативні дані.

Інформацію, яку використовують для аналізу фінансового стану підприємств, можна розділити на відкриту та закриту (таємну) за її доступністю. Та, що міститься у бухгалтерській та статистичній звітності, стає загальнодоступною і виходить за межі підприємства.

Кожне підприємство розробляє свої планові та прогнозні показники, норми, нормативи, тарифи та ліміти, а також систему їх оцінки та регулювання фінансової діяльності. Ця інформація є комерційною таємницею, а іноді й "ноу-хау". Згідно з чинним законодавством України, підприємство має право утримувати таку інформацію в таємниці. Перелік цієї інформації встановлює керівник підприємства.

Усі показники бухгалтерського балансу та звітності взаємопов'язані, і їхнє значення для вчасної та якісної оцінки фінансового стану підприємства залежить від їхньої достовірності та дати складання звіту.

Бухгалтерський баланс включає активи та пасиви, відображаючи, як на певний момент розподілено активи та пасиви, а також спосіб фінансування активів за допомогою власних та залучених коштів.

З погляду фінансового аналізу, є три основні вимоги до бухгалтерської звітності:

- оцінка динаміки та перспективи отримання прибутку підприємством;
- оцінка наявних фінансових ресурсів та ефективності їхнього використання;
- прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері фінансів для здійснення інвестиційної політики.

Фінансовий аналіз – це спосіб оцінювання та прогнозування фінансового стану підприємства на основі його бухгалтерської та фінансової звітності, а також оперативних даних.

Звіт про фінансові результати відображає ефективність (або неефективність) діяльності підприємства за певний період. Він містить дані про дохід від реалізації продукції, інші операційні доходи, фінансові результати від операційної діяльності, дохід від участі в капіталі, інші доходи

та фінансові доходи, надзвичайні доходи чи витрати, а також чистий прибуток чи збиток.

Отже, фінансова звітність підприємств містить інформацію про стан фінансів, його тенденції, сильні та слабкі сторони, а також резерви для поліпшення фінансового стану в майбутньому [55].

Загальні вимоги до фінансової звітності, форми та бланки фінансової звітності підприємств України затверджено Наказом Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»» (ПСБО № 1). Вони максимально наближені до МСФЗ (Міжнародного стандарту фінансової звітності).

Метою звітності є забезпечення загальних інформаційних потреб широкого кола користувачів, які покладаються на неї як на основне джерело фінансової інформації під час прийняття економічних рішень (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Інформаційні потреби основних користувачів фінансової звітності

Користувачі звітності	Інформаційні потреби
Інвестори, власники	Придбання, продаж та володіння цінними паперами; участь у капіталі підприємства; оцінка якості управління; визначення суми дивідендів.
Керівництво підприємства	Регулювання діяльності підприємства
Банки, постачальники та інші кредитори	Забезпечення зобов'язань підприємства; оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання
Замовники	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання
Працівники підприємств	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання; забезпечення зобов'язань підприємства перед працівниками
Органи державного управління	Формування макроекономічних показників

Компоненти фінансової звітності відображають різні аспекти господарських операцій і подій за звітний період, відповідну інформацію попереднього звітного періоду, розкриття облікової політики та її змін, що робить можливим ретроспективний аналіз діяльності підприємства (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4

Призначення основних компонентів фінансової звітності

Компонент фінансової звітності	Зміст	Використання інформації
Баланс	Наявність економічних ресурсів, які контролюються підприємством на дату балансу	Оцінка структури ресурсів підприємства, їх ліквідності та платоспроможності підприємства; прогнозування майбутніх потреб у позиках;
		оцінка та прогнозування змін в економічних ресурсах, які підприємство (імовірно) контролюватиме в майбутньому
Звіт про фінансові результати	Доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства за звітний період	Оцінка та прогноз: прибутковості діяльності підприємства; структури доходів та витрат
Звіт про власний капітал	Зміни в складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду	Оцінка та прогноз змін у власному капіталі
Звіт про рух грошових коштів	Генерування та використання грошових коштів протягом звітного періоду	Оцінка та прогноз операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства
Примітки	Вибрана облікова політика. Інформація, не наведена у фінансових звітах, але обов'язкова за П(С)БО. Додатковий аналіз статей звітності, необхідний для забезпечення її зрозумілості.	Оцінка та прогноз: облікової політики; ризиків або непевності, які впливають на підприємство, його ресурси та зобов'язання; діяльність підрозділів підприємства тощо.

Такі компоненти фінансової звітності, як баланс, звіт про фінансові результати, звіт про власний капітал та звіт про рух грошових коштів, складаються зі статей, які об'єднуються у відповідні розділи.

Форми, перелік статей фінансових звітів та їх зміст установлені П(С)БО №2-5.

Фінансова звітність повинна надати дохідливу, доречну, достовірну та порівнянну інформацію щодо фінансового стану, результатів діяльності підприємства, руху його грошових коштів, змін у складі власного капіталу.

<http://fizmat.sspu.edu.ua>
Дотримуйтесь
принципів академічності
Доброчесності
<http://fizmat.sspu.edu.ua>

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Характеристика підприємства

ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» створене і зареєстроване за законодавством України, є юридичною особою, наділене цивільною правоздатністю і дієздатністю, може бути позивачем та відповідачем в усіх судах.

Товариство створюється та здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України та Протоколу зборів учасників ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» № 1 від 08 червня 2005 року.

Повне найменування: Товариство з обмеженою відповідальністю «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ». Скорочене найменування Товариства: ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ».

Товариство є юридичною особою за законодавством України, має самостійний баланс, поточні і валютний рахунки в банківських установах, круглу печатку зі своїм повним найменуванням українською мовою, круглу печатку з поміткою «для документів», штампи та фірмовий бланк.

Товариство має право вести угоди на своє ім'я про купівлю, продаж, обмін, дарування, оренду, та інші види передачі майна, будь-які угоди, які не порушують законодавство України. Також воно може отримувати майнові та особисті немайнові права, брати на себе обов'язки, бути учасником у судових процедурах.

Товариство бере участь у зовнішній торгівлі, проводить експортно-імпорتنі операції, включаючи різні види торгівлі та посередництва, згідно з встановленими правилами.

Це товариство є власником свого майна та може користуватися, володіти і розпоряджатися цим майном відповідно до чинного законодавства, в межах статутної діяльності та призначення майна.

Товариство не несе відповідальності за зобов'язаннями держави, і так само держава не несе відповідальності за зобов'язаннями товариства.

Учасники товариства не несуть відповідальності за зобов'язаннями товариства понад вкладені ними кошти до статутного капіталу. Головною метою діяльності товариства є здійснення господарської діяльності з метою отримання прибутку.

Предмет та види діяльності:

виробництво брикетів і гранул для опалення, виготовлених із пресованої деревини або її замінників, таких як мелені зерна кави або боби сої;

виробництво пресованої деревини у вигляді блоків, плит, брусів чи профілів;

виробництво клеєних ламінованих дерев'яних виробів, ламінованої одношарової фанери;

виробництво дерев'яних пакувальних ящиків, коробок, гратчастої тари, барабанів і подібних пакувальних дерев'яних пристосовань;

виробництво дерев'яних піддонів, ящиків піддонів та інших дерев'яних вантажних щитів;

оптову торгівлю необробленою деревиною;

оптову торгівлю продукцією первинного оброблення деревини;

купівля та продаж власного нерухомого майна та ін.

Для забезпечення діяльності Товариства, на підставі Протоколу №1, від 08 червня 2005 року загальних зборів Учасників ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ», за рахунок внесків цінними паперами (акціями) Учасників створюється Статутний капітал Товариства у розмірі 180000 грн.

Товариство утворює резервний (страховий) фонд в розмірі 25% Статутного капіталу. Резервний фонд формується за рахунок щорічних

відрахувань, розмір яких складає 5% від суми чистого прибутку. Товариство може використовувати кошти Резервного фонду на додаткові витрати, на заходи щодо розробки та впровадження нових перспективних програм, поповнення нестачі власних оборотних коштів, покриття збитків від зниження ціни продукції і на інші цілі.

ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» має лінійно-функціональну структуру управління, яка ґрунтується на розподілі повноважень і відповідальності по функціях управління й ухваленні рішень по вертикалі.

Організаційна структура управління ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» представлена на рисунку 2.1.

Рис. 2.1. Організаційна структура управління ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ»

ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» виробляє паливні пелети з кругляка сосни та з деревних відходів на власному

виробництві, оснащеному сучасним обладнанням, що дозволяє зберігати постійну гарантовано високу якість продукції.

Пелети (паливні гранули), завдяки високій калорійності, низькій зольності і малій фракції (\varnothing 6-8 мм), дозволяють використовувати їх в механічних і автоматичних котлах промислових і комунальних котелень, а також в побутових автоматично дозуючих котлах та камінах для опалення садиб.

При спалюванні 1000 кг деревних пелет виділяється стільки ж теплової енергії, як при спалюванні:

1600 кг деревини;

479 м. куб. газу;

500 л дизпалива.

процес гранулювання.

весь процес виробництва ділиться на кілька етапів:

подрібнення;

сушіння;

доподрібнення;

водопідготовка;

пресування;

охолодження;

розфасовка і упаковка.

В даний час підприємство виробляються та реалізуються такі види пелет:

D 8 мм. Цей вид пелет застосовується в побуті, при цьому кількість залишкової золи становить 0,7% від ваги, вологість 7%, величина нижчої теплоти згорання становить 17,4 (МДж / кг), колір його деревний, а місцем походження товару є Сумська область України. Цей вид твердого біопалива може бути розфасований у поліетиленові пакети по 15 або по 40 кг та у «Big-Bag» по 1000 кг;

D 6 мм (під замовлення). Використовується також для побутових цілей. Її характеристики полягають у наявності залишкової золи близько 0,3% від ваги, вологи 7%, нижчої теплоти згорання 18,2 (МДж / кг), світлого кольору. Місцем походження товару є також Сумська область України. Цей вид твердого біопалива може бути розфасований у поліетиленові пакети по 15 або по 40 кг та у «Big-Bag» по 1000 кг.

Ціни на продукцію підприємства наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Ціна продукції

	Упаковка	Сертифікат	Об'єм замовлення			
			20 тн.	10 тн.	1,0-5,0 тн.	До 1 тн.
1 Самовивіз склад (Суми, Сумська обл.)	Біг Бег 0,8-1,0 тн.	DINplus	2050	2100	2100	2100
	Мішки п/п 40 кг.	DINplus	2150	2200	2200	2200
	Мішки п/е 15 кг.	DINplus	2250	2300	2300	2300
2 Самовивіз склад (Київ)	Біг Бег 0,8-1,0 тн.	DINplus	2350	2400	2400	2400
	Мішки п/п 40 кг.	DINplus	2350	2400	2400	2400
	Мішки п/е 15 кг.	DINplus	2450	2500	2500	2500
3 Доставка Київ*	Біг Бег 0,8-1,0 тн.	DINplus	2350*	2400*	2400*	2400*
	Мішки п/п 40 кг.	DINplus	2350*	2400*	2400*	2400*
	Мішки п/е 15 кг.	DINplus	2450*	2500*	2500*	2500*

* Вартість доставки обговорюється окремо залежно від місця розташування клієнта і обсягу замовлення.

На підприємстві діє спеціальна система знижок. Ціни вказані на пеллету 8 мм. Вартість пелет 6 мм обговорюється окремо при замовленні. Завантаження входить у вартість.

На продукцію підприємство має відповідний сертифікат якості. Життєвий цикл діяльності підприємства знаходиться на стадії росту, оскільки

Основні економічні показники роботи підприємства представлені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Основні економічні показники діяльності підприємства

Показник	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс., (±)	відн., %
1 Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	7380,7	8547,7	1167,0	15,81
2 Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	25	25	–	–
з них робітників	14	14	–	–
3 Середньорічний виробіток, тис. грн./ос.				
на одного працюючого;	296,42	339,51	43,09	14,54
на одного робітника	529,33	606,26	76,93	14,53
4 Фонд оплати праці персоналу, тис. грн.	765,8	835,2	69,4	9,06
5 Середньорічна вартість майна, тис. грн.	4135,3	4193,75	58,45	1,41
6 Середньорічна первісна вартість основних засобів, тис. грн.	608,4	668,2	59,80	9,83
7 Фондовіддача, грн.	12,18	12,70	0,52	4,27
8 Фондоозброєність праці робітників, тис. грн./ос.	43,46	47,73	4,27	9,83
9 Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	5627,6	7514,1	1886,5	33,52
10 Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, грн.	0,7625	0,8791	0,1166	15,29
11 Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	1753,1	1033,6	-719,5	-41,04
12 Рентабельність продукції, %	31,15	13,76	-17,39	–
13 Рентабельність основних засобів, %	269,61	158,98	-110,63	–
14 Чистий прибуток, тис. грн.	1437,54	847,55	-589,99	-41,04

Дані, представлені в таблиці 2.2, свідчать про те, що в звітному році в порівнянні з минулим роком спостерігається зростання величини чистого доходу (виручки) отриманого підприємством на 1167,0 тис. грн. (8547,7 – 7380,7) або на 15,81% (1167,0 / 7380,7 · 100).

Середньооблікова чисельність персоналу підприємства за аналізований період не змінилась та склала 25 осіб, з них 14 робітників. Середньорічний виробіток одного працівника в порівнянні з минулим роком збільшився на 43,09 тис. грн./ос. (339,51 – 296,42), а одного робітника на 76,93 тис. грн./ос. (606,26 – 529,33).

У звітному році спостерігається збільшення фонду оплати праці працюючих на 69,4 тис. грн. (835,2 – 765,8) або на 9,06% (69,4 / 765,8 · 100).

Середньорічна вартість майна підприємства зросла на 58,45 тис. грн. (4193,75 – 4135,3) або на 1,41% (85,45 / 4135,3 · 100).

Середньорічна вартість основних засобів в звітному році збільшилась на 59,8 тис. грн. (668,2 – 608,4) або на 9,83% (59,8 / 608,4 · 100) до 668,2 тис. грн. При цьому фондівдача основних засобів зросла на 0,52 грн. (12,7 – 12,18) або на 4,27% (0,52 / 12,18 · 100) та склала 12,7 грн., а зростання фондомісткості склало 9,83% (59,8 / 608,4 · 100).

Собівартість реалізованої продукції склала в звітному році 7514,1 тис. грн., тобто збільшились у порівнянні з минулим роком на 1886,5 тис. грн. (7514,1 – 5627,6) або на 33,52% (1886,5 / 5627,6 · 100). Зростання собівартості товарної продукції склало 28,68% (1655,1 / 5770,3 · 100).

Витрати на 1 грн. реалізованої продукції в звітному році склали 87,91 коп., що на 11,66 коп. (0,8791 – 0,7625) або на 15,29% (11,66 / 76,25 · 100) більше величини минулого року.

Прибуток від реалізації продукції скоротився за аналізований період на 719,5 тис. грн. (1033,6 – 1753,1) або на 41,04% (719,5 / 1753,1 · 100) та склав 1033,6 тис. грн. Рентабельність продукції у звітному році склала 13,76%, тобто в порівнянні з минулим роком спостерігається її скорочення на 17,39% (13,76 – 31,15).

2.2. Аналітичний баланс як інструмент оцінки фінансового стану

Аналіз балансу може бути складним і не завжди ефективним через велику кількість обчислених фінансових показників, які не завжди дозволяють визначити основні тенденції у фінансовому стані підприємства. М. Блатов, один з піонерів у галузі бухгалтерського обліку, рекомендував використовувати порівняльний аналітичний баланс. Це відбувається через агрегацію однорідних елементів балансових статей та додавання показників структури, динаміки та структурної динаміки складових майна та їх фінансування [37, с. 64].

Аналітичний баланс підприємства станом на кінець звітного року представимо в таблиці 2.2.

На підставі даних таблиць 2.2 можна зробити висновок про те, що за звітний рік вартість майна підприємства скоротилась на 343,1 тис. грн. (4022,2 – 4365,3) і склала на кінець звітного року 4022,2 тис. грн. Така зміна обумовлена значним скороченням оборотних активів. Так оборотні активи скоротились в порівнянні з початком року на 383,1 тис. грн. (3640,2 – 4023,3) або на 9,52% ($383,1 / 4023,3 \cdot 100$). Величина ж необоротних активів збільшилась в порівнянні з початком року на 40,0 тис. грн. (382,0 – 342,0) або на 11,7% ($40,0 / 342,0 \cdot 100$).

В структурі майна підприємства, як на початок, так і на кінець звітного року більша питома вага доводиться на оборотні активи – 92,17% на початок року, та 90,5% на кінець року. Питома вага необоротних активів склала лише 9,5% на кінець року при 7,83% на початок року.

Структура активів підприємства представлена на рисунку 2.2.

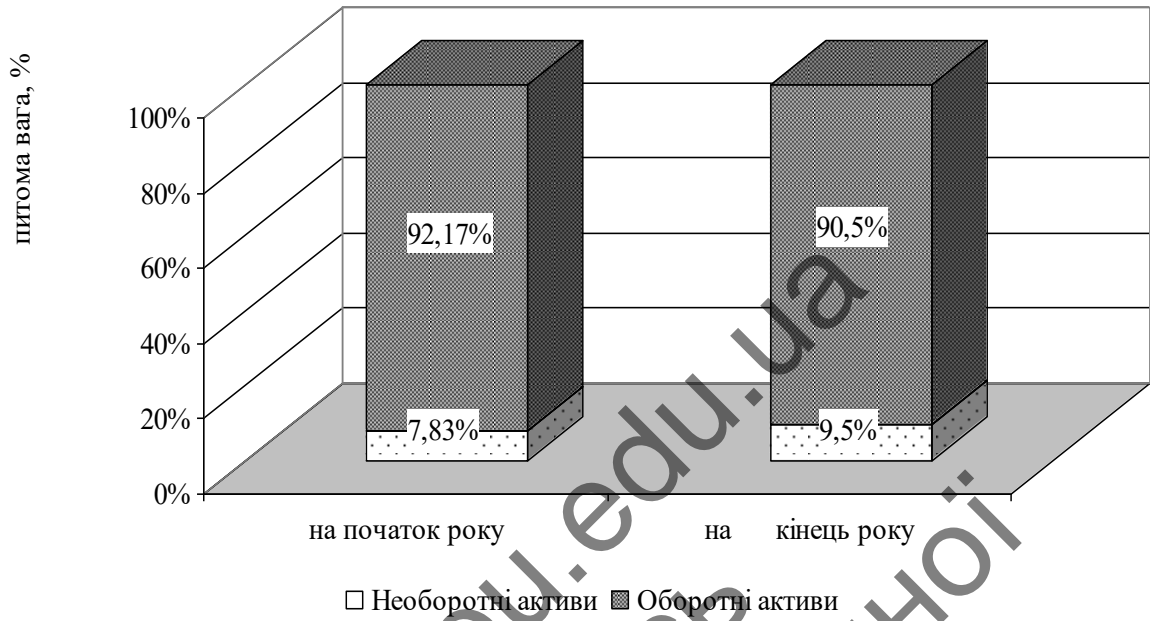

Рис. 2.2. Структура активів підприємства

Таблиця 2.2

Баланс підприємства в агрегованому вигляді

Показник	Абсолютне значення, тис. грн.		Питома вага, %		Відхилення, (±)	
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	тис. грн.	по питомій вазі
АКТИВ						
I Необоротні активи	342,0	382,0	7,83	9,5	40,0	1,67
II Оборотні активи	4023,3	3640,2	92,17	90,5	-383,1	-1,67
У тому числі:						
запаси	1366,9	857,5	31,31	21,32	-509,4	-9,99
дебіторська заборгованість	1360,5	2179	31,17	54,17	818,5	23
грошові кошти та їх еквіваленти	928	458,6	21,26	11,4	-469,4	-9,86
інші оборотні активи	367,9	145,1	8,43	3,61	-222,8	-4,82
Баланс	4365,3	4022,2	100	100	-343,1	-
ПАСИВ						
I Власний капітал	2207,7	2967,1	50,57	73,77	759,4	23,2
II Поточні зобов'язання	2157,6	1055,1	49,43	26,23	-1102,5	-23,2
У тому числі:						
кредиторська заборгованість	1956,6	923,1	44,82	22,95	-1033,5	-21,87
інші поточні зобов'язання	201,0	132,0	4,6	3,28	-69,0	-1,32
Баланс	4365,3	4022,2	100,0	100,0	-343,1	-

В пасиві підприємства за звітний рік відбулися наступні зміни: збільшення величини власного капіталу підприємства склало 759,4 тис. грн. (2967,1 – 2207,7) або 34,4% ($759,4 / 2207,7 \cdot 100$). Скорочення поточних зобов'язань підприємства становило 1102,5 тис. грн. (1055,1 – 2157,6) або 51,1% ($1102,5 / 2157,6 \cdot 100$).

В структурі пасивів підприємства (джерел формування майна) найбільша питома вага приходить на власний капітал – 73,77% на кінець року при 50,57% на початок року. Питома вага залученого капіталу за аналізований період скоротилась з 49,43% до 26,23%. Абсолютне зменшення залучених коштів підприємства свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства. Позитивним моментом в діяльності підприємства є скорочення кредиторської заборгованості підприємства на 1033,5 тис. грн. (923,1 – 1956,6) або на 52,82% ($1033,5 / 1956,6 \cdot 100$), і скорочення її питомої ваги у валюті балансу на 21,87% (22,95 – 44,82).

Структура пасивів підприємства представлена на рисунку 2.3.

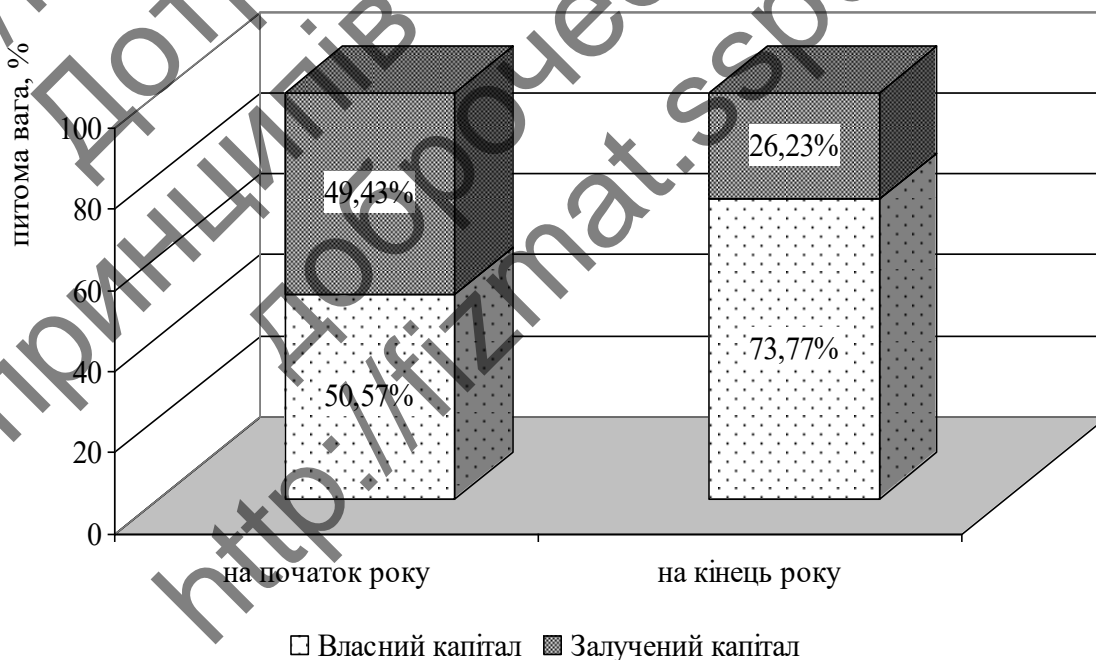

Рис. 2.3. Структура пасивів підприємства

Порівняння темпів приросту оформлюється у вигляді таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Порівняльний аналіз динаміки активів і фінансових результатів

Показник	Минулий рік	Звітний рік	Темпи приросту, %
1 Чиста виручка від реалізації продукції, тис. грн.	7380,7	8547,7	15,81
2 Загальна величина активів підприємства, тис. грн.	4365,3	4022,2	-7,86
3 Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	1753,1	1033,6	-41,04

Дані таблиці 2.3 свідчать про те, що на аналізованому підприємстві спостерігається зростання чистої виручки від реалізації продукції на 15,81%; зниження активів на 7,86% та зниження прибутку від реалізації продукції на 41,04%. Це свідчить про зниження ефективності роботи підприємства.

2.3. Аналіз динаміки та структури майна підприємства

Аналіз фінансового стану підприємства зазвичай починають із детального вивчення складу та організації майна, яке фіксується у балансі. У цьому балансі майно розподіляється на дві основні категорії: оборотні (або рухомі) засоби та необоротні (або нерухомі) активи. Під час аналізу детально вивчається динаміка та зміни у структурі цього майна з часом [58].

Показники, які використовуються для аналізу активів у балансі, розподіляються на три основні групи: показники, які характеризують структуру балансу; ті, що відображають динаміку балансу; та ті, які показують структурні зміни в балансі з часом [35].

Аналіз структури, динаміки та структурної динаміки майна підприємства, діяльність якого досліджується, представлено в таблиці 2.4.

Аналіз складу та структури активів підприємства

Активи	На початок року		На кінець року		Відхилення, (±)	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	по питомій вазі
1 Імобілізовані кошти (необоротні активи)						
1.1 Основні засоби	342,0	100	382,0	100	40,0	-
Усього за розділом 1	342,0	7,83	382,0	9,5	40,0	1,67
2 Мобільні кошти (оборотні активи)						
2.1 Виробничі запаси	1056,4	26,26	607,0	16,67	-449,4	-9,59
2.2 Готова продукція	310,5	7,72	250,5	6,88	-60,0	-0,84
2.3 Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	957,3	23,79	1725,6	47,4	768,3	23,61
2.4 Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	190,1	4,72	90,0	2,47	-100,1	-2,25
2.5 Інша поточна дебіторська заборгованість	213,1	5,3	363,4	9,98	150,3	4,68
2.6 Поточні фінансові інвестиції	39,0	0,97	39,0	1,07	-	0,10
2.6 Гроші та їх еквіваленти	889,0	22,1	419,6	11,53	-469,4	-10,57
2.7 Інші оборотні активи	367,9	9,14	145,1	3,99	-222,8	-5,15
Усього за розділом 2	4023,3	92,17	3640,2	90,5	-383,1	-1,67
Баланс	4365,3	100,0	4022,2	100,0	-343,1	-

Розрахунки, представлені в таблиці 2.4, свідчать, що підприємство станом на кінець звітного року має загальну вартість майна у розмірі 4022,2 тис. грн. За останній рік спостерігається його зменшення на 343,1 тис. грн. (4022,2 – 4365,3) На кінець періоду, який досліджується 90,5% загальної вартості майна займають оборотні активи.

Необоротні активи підприємства представлені тільки основними засобами. Тобто їх питома вага в структурі необоротних активів склала 100% (342,0 / 342,0 · 100).

В структурі оборотних активів на кінець звітної періоду найбільша питома вага доводиться на дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги 47,4% ($1725,6 / 3640,2 \cdot 100$) при 23,79% ($957,3 / 4023,3 \cdot 100$) на початок звітної періоду. Також значна доля іншої поточної дебіторської заборгованості 9,98% ($363,4 / 3640,2 \cdot 100$) на початок звітної періоду при 5,3% ($213,1 / 4023,3 \cdot 100$) на початок звітної періоду. Це свідчить про відвертання частини поточних активів на кредитування споживачів товарів, готової продукції, послуг, та інших дебіторів, що свідчить про фактичну іммобілізацію цієї частини оборотних активів із господарського обороту.

В той же час спостерігається скорочення вартості виробничих запасів. Їх питома вага на кінець звітної періоду складає 16,67% ($607,0 / 3640,2 \cdot 100$) усіх оборотних активів, а готової продукції 6,88% ($250,5 / 3640,2 \cdot 100$) оборотних активів.

Відзначимо, що за аналізований період спостерігається значне скорочення питомої ваги високоліквідних активів – грошових коштів. Їх частка протягом періоду, який розглядається, знизилася з 22,1% ($889,0 / 4023,3 \cdot 100$) до 11,53% ($419,6 / 3640,2 \cdot 100$).

Слід відзначити також, що інші оборотні активи склали на кінець звітної періоду 3,99% оборотних активів ($145,1 / 3640,2 \cdot 100$) при 9,14% ($367,9 / 4023,3 \cdot 100$) на початок звітної періоду.

Причини зміни фінансових ресурсів, авансованих на покриття певного виду активів, можливо встановити також при вивченні змін, які відбуваються у складі джерел їх покриття. Тому на наступному етапі необхідно проаналізувати склад, динаміку та структуру пасивів аналізованого підприємства.

2.4. Аналіз фінансової стійкості підприємства

Для оцінки стійкості фінансів підприємства застосовується система показників, які можна поділити на абсолютні та відносні. Серед абсолютних

показників, що найбільш узагальнено характеризують фінансову стійкість, є відповідність чи невідповідність джерел фінансування запасам та витратам. Це визначається різницею між загальною сумою залучених коштів і загальною сумою, витраченою на запаси та витрати [57].

Для оцінки стану запасів і витрат використовують дані групи статей «Запаси» II розділу активу балансу.

Для характеристики джерел формування запасів визначають три основних показники.

Перший – наявність власних обігових коштів (ВОК) – визначається як різниця між власним капіталом та необоротними активами. Цей показник характеризує чистий оборотний капітал. Його збільшення порівняно з попереднім періодом свідчить про подальший розвиток діяльності підприємства. У формалізованому вигляді наявність обігових коштів можна записати:

$$\text{ВОК} = \text{ВК} - \text{ПА} = \text{Ф.№1 ряд. 1495} - 1095, \quad (2.1)$$

де ВК – сума власного капіталу (перший розділ пасиву балансу);

ПА – необоротні активи (перший розділ активу балансу).

Другий – наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат або функціонуючий капітал (ФК) – визначається шляхом збільшення значення попереднього показника на суму довгострокових пасивів:

$$\text{ФК} = \text{ВОК} + \text{ДП} = \text{Ф.№1 ряд. 1495} - 1095 + 1595, \quad (2.2)$$

де ДП – довгострокові зобов'язання.

Третій – загальний розмір основних джерел формування запасів і витрат (ЗВД) визначається шляхом збільшення попереднього показника на суму короткострокових позичкових коштів:

$$\text{ЗВД} = \text{ФК} + \text{КПК} = \text{Ф.№1 ряд. 1495} - 1095 + 1595 + 1600, \quad (2.3)$$

де КПК – короткострокові позикові кошти.

Цим трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами їхнього формування:

Перший – надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів (ВОК):

$$\text{Фс} = \text{ВОК} - \text{З}, \quad (2.4)$$

де З – запаси підприємства (Ф.№1 Σ ряд. 1100 та 1110 активу балансу).

Другий – надлишок (+) або нестача (-) власних та довгострокових джерел формування запасів (Фт):

$$\text{Фт} = \text{ФК} - \text{З}, \quad (2.5)$$

Третій – надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів (Фо):

$$\text{Фо} = \text{ЗВД} - \text{З}, \quad (2.6)$$

Виокремлення трьох показників забезпеченості запасів і витрат джерелами їх формування дозволяє класифікувати фінансові ситуації на підприємствах за ступенем їх стійкості.

За допомогою цих показників визначається трьохкомпонентний показник типу фінансової ситуації:

$$S(\Phi) = \begin{cases} 1, \text{ якщо } \Phi > 0 \\ 0, \text{ якщо } \Phi < 0 \end{cases}, \quad (2.7)$$

Можливе виділення чотирьох типів фінансових ситуацій.

Абсолютна стійкість фінансового стану – для забезпечення запасів достатньо обігових коштів, платоспроможність підприємства гарантована. Цей тип ситуації зустрічається у край рідко, є крайній тип фінансової стійкості і відповідає наступним умовам: $\Phi_c \geq 0$; $\Phi_t \geq 0$; $\Phi_o \geq 0$; тобто $S = \{1,1,1\}$.

Нормальна стійкість фінансового стану, для забезпечення запасів крім власних обігових коштів залучаються довгострокові кредити та позики. Вона гарантує платоспроможність на від подіває умові: $\Phi_c < 0$; $\Phi_t \geq 0$; $\Phi_o \geq 0$; тобто $S = \{0,1,1\}$.

Нестійкий (передкризовий) фінансовий стан, зв'язаний з порушенням платоспроможності, але при якому все ж зберігається можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів за рахунок скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів: $\Phi_c < 0$; $\Phi_t < 0$; $\Phi_o \geq 0$; тобто $S = \{0,0,1\}$.

Кризисний фінансовий стан, при якому підприємство на межі банкрутства, оскільки в даній ситуації грошові кошти, короткострокові цінні папери і дебіторська заборгованість не покривають навіть його кредиторську заборгованість: $\Phi_c < 0$; $\Phi_t < 0$; $\Phi_o < 0$; тобто $S = \{0,0,0\}$.

Результати розрахунків представимо в таблиці 2.7.

Дані таблиці 2.7 свідчать про те, що трьохкомпонентний показник фінансової ситуації як на початок, так і на кінець аналізованого періоду становить $S = \{1;1;1\}$. Таким чином, фінансову стійкість на початку і наприкінці звітного періоду можна вважати абсолютною.

Визначення типу фінансового стану підприємства

Показник	На початок року	На кінець року
1 Загальна величина запасів, тис. грн. (З)	1366,9	857,5
2 Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. (ВОК)	1865,7	2585,1
3 Функціонуючий капітал, тис. грн. (ФК)	1865,7	2585,1
4 Загальна величина джерел, тис. грн. (ЗВД)	1865,7	2585,1
5 Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів, тис. грн. ($\Phi_c = \text{ВОК} - \text{З}$)	498,8	1727,6
6 Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позикових джерел, тис. грн. ($\Phi_T = \text{ФК} - \text{З}$)	498,8	1727,6
7 Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел, тис. грн. ($\Phi_o = \text{ЗВД} - \text{З}$)	498,8	1727,6
8 Тип фінансової стійкості відповідно класифікації	$\Phi_c > 0; \Phi_T > 0; \Phi_o > 0;$ $S = \{1; 1; 1\}$ абсолютна стійкість фінансового стану	$\Phi_c > 0; \Phi_T > 0; \Phi_o > 0;$ $S = \{1; 1; 1\}$ абсолютна стійкість фінансового стану

Виходячи з цілей проведення аналізу, часто доцільніше використовувати для аналізу фінансової стійкості підприємства відносні показники.

Відносні показники, що характеризують фінансову стійкість підприємства можна умовно об'єднати в декілька груп (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8

Система відносних показників фінансової стійкості

Показник	Розрахунок		Нормативне значення
Показники структури капіталу			
1 Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$K_{авт} = \frac{\text{Ф.№1 ряд.1495}}{\text{Ф.№1 ряд.1900}}$	$K_{авт} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}$	$\geq 0,5$
2 Коефіцієнт фінансової стійкості	$K_{ф.с.} = \frac{\text{Ф.№1 ряд.1495}}{\text{Ф.№1 ряд.1595+1695+1700}}$	$K_{ф.с.} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Позиковий капітал}}$	> 1
3 Коефіцієнт фінансової залежності	$K_{ф.з.} = \frac{\text{Ф.№1 ряд.1900}}{\text{Ф.№1 ряд.1495}}$	$K_{ф.з.} = \frac{\text{Валюта балансу}}{\text{Власний капітал}}$	~ 1
4 Коефіцієнт фінансового ризику (фінансування)	$K_{ф.р.} = \frac{\text{Ф.№1 ряд.1595+1695+1700}}{\text{Ф.№1 ряд.1495}}$	$K_{ф.р.} = \frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Власний капітал}}$	≤ 1
5 Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$K_{д} = \frac{\text{Ф.№1 ряд.1595}}{\text{Ф.№1 ряд.1495+1595}}$	$K_{д} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал + Довгострокові зобов'язання}}$	-
Показники, що характеризують стан оборотних коштів			
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K_{м.в.к.} = \frac{\text{Ф.№1 ряд. 1495-1095}}{\text{Ф.№1 ряд. 1495}}$	$K_{м.в.к.} = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Власний капітал}}$	$> 0,5$
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	$K_{заб} = \frac{\text{Ф.№1 ряд. 1495-1095}}{\text{Ф.№1 ряд.1195}}$	$K_{заб.} = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Оборотні активи}}$	$> 0,1$

Продовження табл. 2.8

Показник	Розрахунок		Нормативне значення
Показники, що характеризують ефективність			
Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	$K_{\text{еф.ф.р.}} = \frac{\text{Ф.№2 ряд. 2350}}{\text{Ф.№1 ряд. 1900}}$	$K_{\text{еф.ф.р.}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Валюта балансу}}$	зростання
Коефіцієнт ефективності власного капіталу	$K_{\text{еф.в.к.}} = \frac{\text{Ф.№2 ряд. 2350}}{\text{Ф.№1 ряд. 1495}}$	$K_{\text{еф.в.к.}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}}$	зростання

Результати розрахунку, коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість підприємства, представимо в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Показники фінансової стійкості підприємства

Показник	Норма	На початок року	На кінець року	Відхилення, (\pm)
Показники структури капіталу				
1 Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	0,5057	0,7377	0,232
2 Коефіцієнт фінансової стійкості	> 1	1,0232	2,8122	1,789
3 Коефіцієнт фінансової залежності	~ 1	1,9773	1,3556	-0,6217
4 Коефіцієнт фінансового ризику	≤ 1	0,9773	0,3556	-0,6217
5 Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	-	-	-	-
Показники, що характеризують стан оборотних коштів				
6 Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\geq 0,5$	0,8451	0,8713	0,0262
7 Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	$> 0,1$	0,4637	0,7102	0,2465
Показники, що характеризують ефективність				
8 Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	зростання	0,3293	0,2107	-0,1186
9 Коефіцієнт ефективності власного капіталу	зростання	0,6511	0,2856	-0,3655

З даних таблиці 2.9 можна зробити висновки про стан кожного коефіцієнта і про фінансову стійкість підприємства в цілому.

Коефіцієнт незалежності підприємства на кінець аналізованого періоду складає 0,7377, що вище за нормативну величину, отже, підприємство фінансово стійке і незалежно від зовнішніх кредиторів, про це ж свідчить

коефіцієнт фінансової залежності, який вище нормативу та за аналізований період спостерігається його скорочення.

Так коефіцієнт фінансової залежності в порівнянні з початком року скоротився на 0,6217 (1,3556 – 1,9773) і склав на кінець звітного року 1,3556, отже в кожній 1 грн., яку вкладено в активи підприємства 36 коп. – позикові кошти.

Коефіцієнт фінансової стійкості за аналізований період збільшився на 1,789 (2,8122 – 1,0232) та склав 2,8122, що вище нормативу і свідчить про достатню фінансову стійкість підприємства.

Значення коефіцієнта фінансового ризику (співвідношення позикових і власних коштів), свідчить, що на початку звітного періоду підприємство залучало на кожну гривну власних коштів, вкладених в активи 98 коп. позикових коштів. Протягом звітного періоду позикові кошти скоротились до 36 коп. на кожну гривну власних вкладень. Таке значення даного коефіцієнта ще раз підтверджує незалежність підприємства від позикових коштів.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів рівний нулю, тобто на підприємстві відсутні довгострокові зобов'язання.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу та коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами як на початок звітного періоду, так і на кінець – вище нормативу, та спостерігається їх збільшення за аналізований рік на 0,0262 та 0,2465 відповідно.

Коефіцієнти ефективності використання фінансових ресурсів та ефективності власного капіталу за аналізований період скоротились на 0,1186 та 0,3655 відповідно, що свідчить про погіршення ефективне їх використання.

В цілому на підставі розрахованих коефіцієнтів можна зробити висновок про фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел і фінансування діяльності підприємства за рахунок власних коштів, та про абсолютну стійкість фінансового стану, на що вказує розмір та тенденція зміни основних фінансових коефіцієнтів (рисунок 2.4).

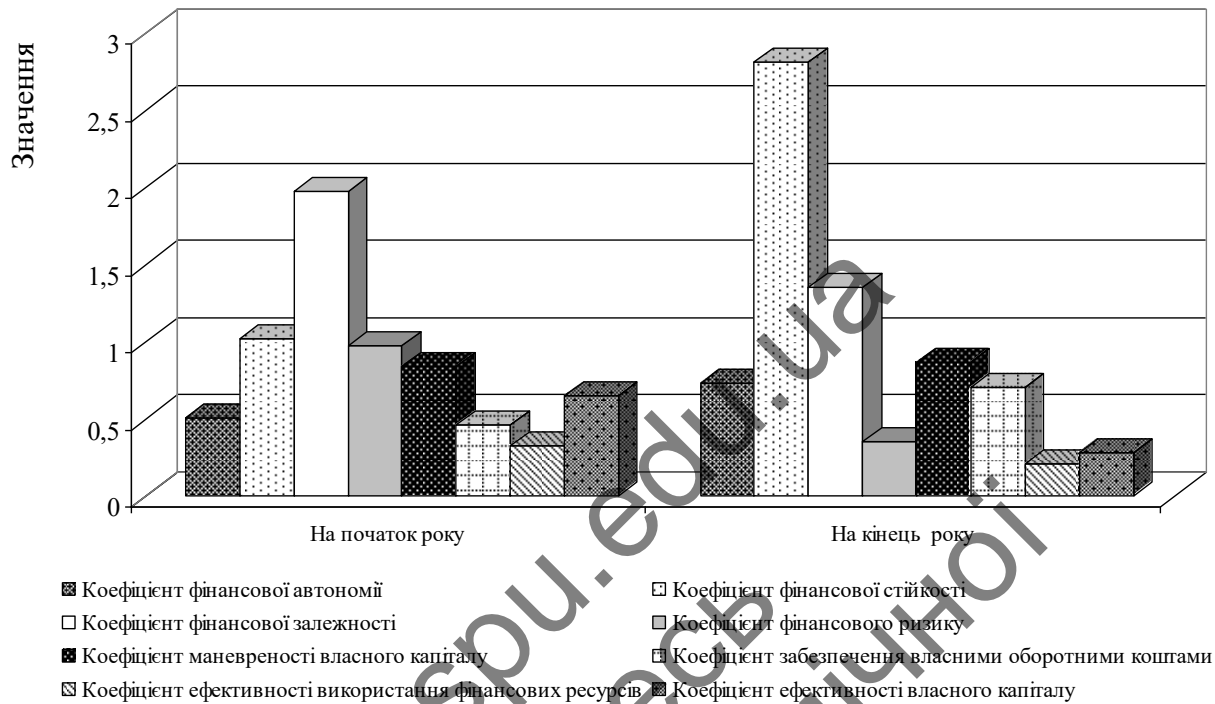

Рис. 2.4. Динаміка показників фінансової стійкості підприємства

2.5. Аналіз ділової активності підприємства

У виробничій діяльності під час аналізу фінансового стану підприємства велика увага приділяється оцінці інтенсивності використання оборотних активів, оскільки від швидкості перетворення їх на грошову готівку залежить ліквідність підприємства і його шанси на успіх.

Оцінка ефективності використання оборотних активів здійснюється через показники його оборотності. Оскільки критерієм оцінки ефективності використання оборотних активів є фактор часу, то використовуються показники, які відображають:

- по-перше, тривалість обороту в днях або загальний час обороту;
- по-друге, швидкість обороту (число оборотів) [35].

Тривалість одного обороту в днях може бути визначена як відношення середніх залишків оборотних активів до одноденної виручки, а швидкість

обороту (число оборотів) – як відношення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції до середніх залишків оборотних активів.

У таблиці 2.14 наведені показники ефективності використання оборотних активів аналізованого підприємства.

Таблиця 2.14

Показники ефективності використання оборотних активів підприємства

Показник	Звітний рік	Минулий рік	Відхилення	
			абс., (±)	відн., %
1 Середні залишки оборотних активів, тис. грн.	3792,3	3831,75	39,45	1,04
1.1 Середні залишки грошових коштів та їх еквівалентів	856,3	693,3	-163	-19,04
1.2 Середні залишки коштів у розрахунках	1634,95	2026,25	391,3	23,93
1.3 Середні залишки запасів	1301,05	1112,2	-188,85	-14,52
2 Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	7380,7	8547,7	1167	15,81
2.1 Одноденна виручка від реалізації, грн.	20,5	23,74	3,24	15,8
3 Оборотність оборотних активів, дні	184,99	161,4	-23,59	-12,75
3.1 Грошових коштів та їх еквівалентів	41,77	29,2	-12,57	-30,09
3.2 Коштів у розрахунках	79,75	85,35	5,6	7,02
3.3 Запасів	63,47	46,85	-16,62	-26,19
4 Число оборотів оборотних активів, раз	1,95	2,23	0,28	14,36
4.1 Грошових коштів та їх еквівалентів	8,62	12,33	3,71	43,04
4.2 Коштів у розрахунках	4,51	4,22	-0,29	-6,43
4.3 Запасів	5,67	7,69	2,02	35,63
5 Вивільнення (-), залучення (+) оборотних активів, тис. грн.	-560,03			

Таким чином, дані таблиці 2.14 свідчать про те, що тривалість обороту оборотних активів у звітному році склала 161,4 дні (3831,75 / 23,74), тобто в порівнянні з минулим роком вона прискорилась на 23,59 дні (161,4 – 184,99).

Прискорення оборотності оборотних активів спостерігається і в розрізі окремих їх видів. Так, оборотність грошових коштів та їх еквівалентів прискорилась на 12,57 дні (29,2 – 41,77). Оборотність запасів прискорилась на 16,62 дні (46,85 – 63,47). Ці зміни свідчать про покращення ефективності використання оборотних активів підприємства.

Уповільнилась лише оборотність коштів у розрахунках на 5,6 дні (85,35 – 79,75).

Унаслідок прискорення оборотності оборотних активів відбувається часткове вивільнення оборотних активів з обороту. Його величину можна визначити помноживши відхилення в оборотності в днях на одноденну виручку звітнього періоду.

Отже, прискорення оборотності оборотних активів на 23,59 дні обумовило додаткове вивільнення коштів у звітному році в розмірі 560,03 тис. грн. ($-23,59 \cdot 23,74$).

В цілому за результатами проведеного аналізу слід визначити, що підприємство є ліквідним та платоспроможним, спостерігається покращення показників ділової активності підприємства.

РОЗДІЛ 3.

ЗАХОДИ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Загальна характеристика пропонованих заходів

На сучасному етапі для будь-якого бізнесу головні напрями покращення фінансового стану включають:

зменшення вартості виробництва (продукції, послуг), що сприятиме конкурентоспроможності на ринку. Це досягається через розвиток інновацій, раціональне використання ресурсів і ефективне управління витратами;

пошук оптимального балансу між власним та залученим капіталом для забезпечення рентабельності власного капіталу. Це досягається через зменшення фінансових зобов'язань та збільшення активів, що вимагає комплексу заходів, таких як зменшення постійних витрат, розширення строків заборгованості перед кредитором та відкладення виплат дивідендів і відсотків.

Збільшення грошових активів через рефінансування заборгованості та прискорену конверсію дебіторської заборгованості в грошові активи. Проведений аналіз фінансового стану ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» показав, що підприємство є фінансово стійким, ліквідним та платоспроможним, однак спостерігається значне збільшення розміру дебіторської заборгованості, скорочення розміру грошових коштів, загальне скорочення вартості активів та капіталу підприємства, а також значне скорочення отриманого підприємством прибутку.

Заходи щодо стабілізації та покращення фінансового стану ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» в першу чергу, повинні буди спрямовані на управління дебіторською заборгованістю.

Як свідчать дані аналізу (таблиця 2.4) за звітний рік відбулося зростання суми дебіторської заборгованості підприємства за товари, роботи, послуги з 957,3 тис. грн до 1725,6 тис. грн. тобто на 768,3 тис. грн. або на 80,23%. Інша поточна дебіторська заборгованість зросла з 213,1 тис. грн до 363,4 тис. грн. тобто на 150,3 тис. грн. або на 70,53%. «Замороження» вільних коштів у дебіторській заборгованості гальмує не лише процес виробничої діяльності, а в кінцевому результаті суттєво знижує рівень ділової активності та платоспроможності підприємства в цілому.

Найбільшими дебіторами ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» є: ТОВ НВП «Зоря» – 340,3 тис. грн., ПАТ «Об'єднання «Склопластик» – 156,7 тис. грн.

У звітному році, резерв сумнівних боргів збільшився на 135,0 тис. грн. і дорівнював на кінець звітного періоду 286,0 тис. грн.

Одним із найважливіших складових елементів управління фінансами є фінансове прогнозування. Фінансове прогнозування передбачає визначення майбутнього стану підприємства на підставі сформованих тенденцій його розвитку. Головне призначення фінансового прогнозування полягає у забезпеченні збалансованості активів і пасивів балансу підприємства у майбутньому у зв'язку зі зміною обсягів виробництва і реалізації продукції, визначенні раціональних джерел фінансування активів підприємства.

З метою оцінки прогнозованого фінансового результату, фінансового стану, визначення потреб у джерелах фінансування, перш за все, використовують баланс та звіт про фінансові результати.

На першому етапі проводиться прогнозування доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Найчастіше його розпочинають з огляду величини продажу за минулі декілька років.

Проведемо розрахунок розміру чистого доходу (виручки) від реалізації ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» з використанням трендової моделі.

3.2. Прогнозування розміру чистого доходу (виручки) від реалізації з використанням трендової моделі

Динаміка, що відбувається в економічних системах, зазвичай виявляється через послідовні значення показника, які упорядковані в хронологічній послідовності. Ці значення відображають зміни того чи іншого показника, що свідчать про розвиток вивченого явища в економіці.

На рисунку 3.1 представлена динаміка чистого доходу (виручки) від реалізації продукції підприємства.

На наступному етапі проведемо попередній аналіз часових рядів [65].

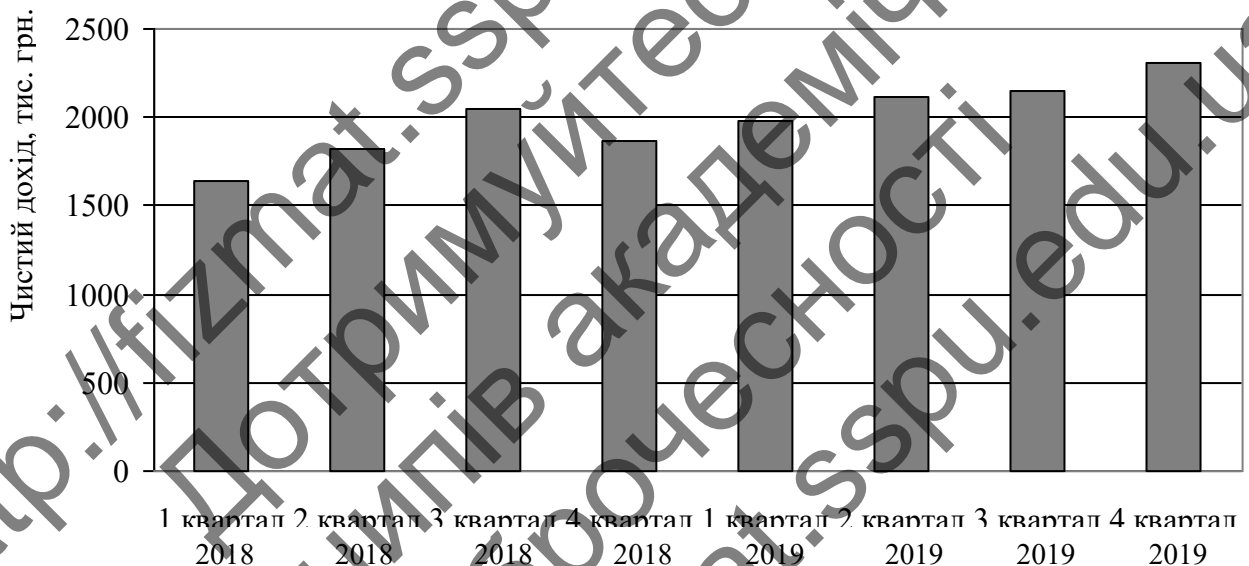

Рис. 3.1. Динаміка чистого доходу (виручки) від реалізації продукції

Для виявлення аномальних рівнів часових рядів використовуються методи, розраховані для статистичних сукупностей.

Метод Ірвіна припускає використання наступної формули:

$$\lambda_t = \frac{|y_t - y_{t-1}|}{\sigma_y}; \quad t = 2, 3, \dots, n, \quad (3.1)$$

де середньоквадратичне відхилення су розраховується у свою чергу з використанням формул:

$$\sigma_y = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2}{n-1}}; \quad (3.2); \quad \bar{y} = \frac{\sum_{t=1}^n y_t}{n}. \quad (3.3)$$

Використовуючи стандартну функцію Excel «СРЗНАЧ» з категорії «Статистичні» майстер функцій, отримуємо:

$$\bar{y} = 1991,05 \text{ тис. грн.}$$

Далі розраховуємо середні квадратичні відхилення, використовуючи стандартну функцію Excel «СТАНДОТКЛОН» з категорії «Статистичні» майстра функцій. Отримуємо:

$$\sigma_y = 208,39 \text{ тис. грн.}$$

Далі по формулі 3.1 розраховуємо параметр λ_t , результати розрахунків представимо в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Розрахункові значення λ_t

λ_2	λ_3	λ_4	λ_5	λ_6	λ_7	λ_8
0,8647	1,0586	-0,8748	0,5826	0,6003	0,168	0,7755

Табличне значення критерію Ірвіна ($P = 0,95$):

для $n = 3$ $\lambda_t = 2,3$;

для $n = 10$ $\lambda_t = 1,5$.

Інтерполіруємо:

$$2,3 - 1,5 = 0,8; \quad 0,8 / (10-3) = 0,114; \quad 2,3 - 0,114 \cdot 8 = 1,388.$$

Так як $\lambda_i < 1,388$, відповідно, всі рівні ряду не вважаються аномальними.

На наступному етапі розрахуємо наявність тренда за допомогою метода перевірки різниць середніх рівнів. Реалізація цього методу складається з чотирьох етапів.

На першому етапі вихідний часовий ряд $y_1, y_2, y_3, \dots, y_n$ розбивається на дві рівні частини по числу рівнів: у першій частині n_1 перших рівнів вихідного ряду, у другій – n_2 інших рівнів ($n_1 + n_2 = n$).

Таблиця 3.3

Розбивка вихідного ряду

1 частина	1645,3	1825,5	2046,1	1863,8
2 частина	1985,2	2110,3	2145,3	2306,9

На другому етапі для кожної з цих частин обчислюються середні значення і дисперсії за формулами:

$$\bar{y}_1 = \frac{\sum_{t=1}^{n_1} y_t}{n_1}; \quad (3.4)$$

$$\sigma_1^2 = \frac{\sum_{t=1}^{n_1} (y_t - \bar{y}_1)^2}{n_1 - 1}; \quad (3.5)$$

$$\bar{y}_2 = \frac{\sum_{t=n_1+1}^n y_t}{n_2}; \quad (3.6)$$

$$\sigma_2^2 = \frac{\sum_{t=n_1+1}^n (y_t - \bar{y}_2)^2}{n_2 - 1}. \quad (3.7)$$

Використовуючи стандартну функцію Excel «СРЗНАЧ» з категорії «Статистичні» майстра функцій, отримуємо:

$$\bar{y}_1 = 1845,18 \text{ тис. грн.};$$

$$\bar{y}_2 = 2136,93 \text{ тис. грн.}$$

Використовуючи стандартну функцію Excel «БДДИСПП» з категорії «Статистичні» майстра функцій, отримуємо:

$$\sigma_1^2 = 164,37 \text{ тис. грн.};$$

$$\sigma_2^2 = 132,53 \text{ тис. грн.}$$

Третій етап полягає в перевірці рівності (однорідності) дисперсій обох частин ряду за допомогою F-критерію Фішера, що заснована на порівнянні розрахункового значення цього критерію:

$$F = \begin{cases} \sigma_1^2 / \sigma_2^2, & \text{якщо } \sigma_1^2 > \sigma_2^2 \\ \sigma_2^2 / \sigma_1^2, & \text{якщо } \sigma_1^2 < \sigma_2^2 \end{cases} \quad (3.8)$$

Так як $\sigma_1^2 > \sigma_2^2$, то $F_{\text{розрах}} = 164,37 / 132,53 = 1,24$.

Розрахуємо число ступіней свободи:

$$n_1 - 2 = n_2 - 2 = 4 - 2 = 2.$$

$$F_{\text{табл}} = 19,0 (P = 0,95), \quad F_{\text{табл}} = 99,0 (P = 0,99).$$

Так як $F_{\text{розрахун}} < F_{\text{табл}}$, то гіпотеза о рівності дисперсій приймається, та переходимо до четвертого етапу.

На четвертому етапі перевіряється гіпотеза про відсутність тренда з використанням t-критерію Ст'юдента. Для цього визначається розрахункове значення критерію Ст'юдента за формулою:

$$t = \frac{|\bar{y}_1 - \bar{y}_2|}{\sigma \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}}, \quad (3.9)$$

де σ – середньоквадратичне відхилення різниці середніх.

$$\sigma = \sqrt{\frac{(n_1 - 1) \cdot \sigma_1^2 + (n_2 - 1) \cdot \sigma_2^2}{n_1 + n_2 - 2}}, \quad (3.10)$$

$$\sigma = \sqrt{\frac{(4 - 1) \cdot 164,37 + (4 - 1) \cdot 132,53}{4 + 4 - 2}} = 149,3.$$

Відповідно до формули 3.9 t-критерій Ст'юдента становить:

$$t = \frac{|1845,18 - 2136,93|}{149,3 \cdot \sqrt{\frac{1}{4} + \frac{1}{4}}} = 2,76.$$

Розрахуємо число ступіней свободи:

$$n_1 + n_2 - 2 = 4 + 4 - 2 = 6.$$

$t_{\text{табл}} = 2,447$ ($P = 0,95$) так як $t_{\text{розрахун}} > t_{\text{табл}}$, тобто є тренд.

Після визначення наявності тренда необхідно розрахувати вид кривої росту.

На першому етапі цього методу обчислюються різниці (прирости) до k -го порядку включно:

$$\begin{aligned}
 u_t &= y_t - y_{t-1} \\
 u_t^{(2)} &= u_t - u_{t-1} \\
 &\dots\dots\dots \\
 u_t^{(k)} &= u_t^{(k-1)} - u_{t-1}^{(k-1)}.
 \end{aligned}
 \tag{3.11}$$

Для апроксимації економічних процесів звичайно обчислюють кінцеві різниці до четвертого порядку. Результати розрахунків представимо в таблиці 3.4.

Вибираємо порядок $k = 1$, тобто полином першого ступеня (пряма).

Після того, як форма кривої відома, необхідно розрахувати її параметри.

Розрахуємо параметри прямої за допомогою метода найменших квадратів. Суть його складається в тому, щоб сума квадратів відхилень фактичних рівнів ряду від відповідних теоретичних значень була найменшою. Цей метод приводить до системи так званих нормальних рівнянь для визначення невідомих параметрів відібраних кривих.

Таблиця 3.4

Розрахунок різниць до 4-го порядку

	y_t	$u_t^{(1)}$	$u_t^{(2)}$	$u_t^{(3)}$	$u_t^{(4)}$
1	1645,3				
2	1825,5	180,2			
3	2046,1	220,6	40,4		
4	1863,8	-182,3	-402,9	-443,3	
5	1985,2	121,4	303,7	706,6	1149,9
6	2110,3	125,1	3,7	-300	-1006,6
7	2145,3	35,0	-90,1	-93,8	206,2
8	2306,9	161,6	126,6	216,7	310,5
Розмах		402,9	706,6	1149,9	2156,5

Для полінома першого ступеня:

$$\hat{y}_t = a_0 + a_1 t . \quad (3.12)$$

Система нормальних рівнянь має вигляд:

$$\begin{cases} a_0 n + a_1 \sum t = \sum y_t \\ a_0 \sum t + a_1 \sum t^2 = \sum y_t t \end{cases} . \quad (3.13)$$

Де знак підсумовування поширюється на всі моменти спостереження (усі рівні) вихідного часового ряду.

Дані для розрахунку рівняння прямої представимо в таблиці 3.5.

На основі даних таблиці 3.5 система нормальних рівнянь буде мати вид:

$$\begin{cases} 8a_0 + 36a_1 = 15928,4 \\ 36a_0 + 204a_1 = 74949,9 \end{cases} ,$$

звідки $a_1 = 77,91$, $a_0 = 1640,47$.

Таблиця 3.5

Вихідні дані для розрахунку рівняння прямої й адекватності моделі

№п/п	t	y_t	$y_t \cdot t$	t^2	\hat{y}_t	$\left \frac{y_t - \hat{y}_t}{y_t} \right $	$(\hat{y} - \bar{y})^2$	$(y - \bar{y})^2$	$(y - \hat{y})^2$
1	1	1645,3	1645,3	1	1718,375	0,044414	74351,65563	119543,0625	5339,955625
2	2	1825,5	3651	4	1796,28214	0,016005	37934,51818	27406,8025	853,683176
3	3	2046,1	6138,3	9	1874,18929	0,084019	13656,42654	3030,5025	29553,29369
4	4	1863,8	7455,2	16	1952,09643	0,047374	1517,380727	16192,5625	7796,259298
5	5	1985,2	9926	25	2030,00357	0,022569	1517,380727	34,2225	2007,360013
6	6	2110,3	12661,8	36	2107,91071	0,001132	13656,42654	14220,5625	5,708686224
7	7	2145,3	15017,1	49	2185,81786	0,018887	37934,51818	23793,0625	1641,696747
8	8	2306,9	18455,2	64	2263,725	0,018716	74351,65563	99761,2225	1864,080625
Сума	36	15928,4	74949,9	204	-	0,253116	254919,9621	303982	49062,03786

Тобто, рівняння тренда буде мати вигляд:

$$\hat{y}_t = 1640,47 + 77,91 \cdot t.$$

Зобразимо отримані результати графічно (рисунок 3.2).

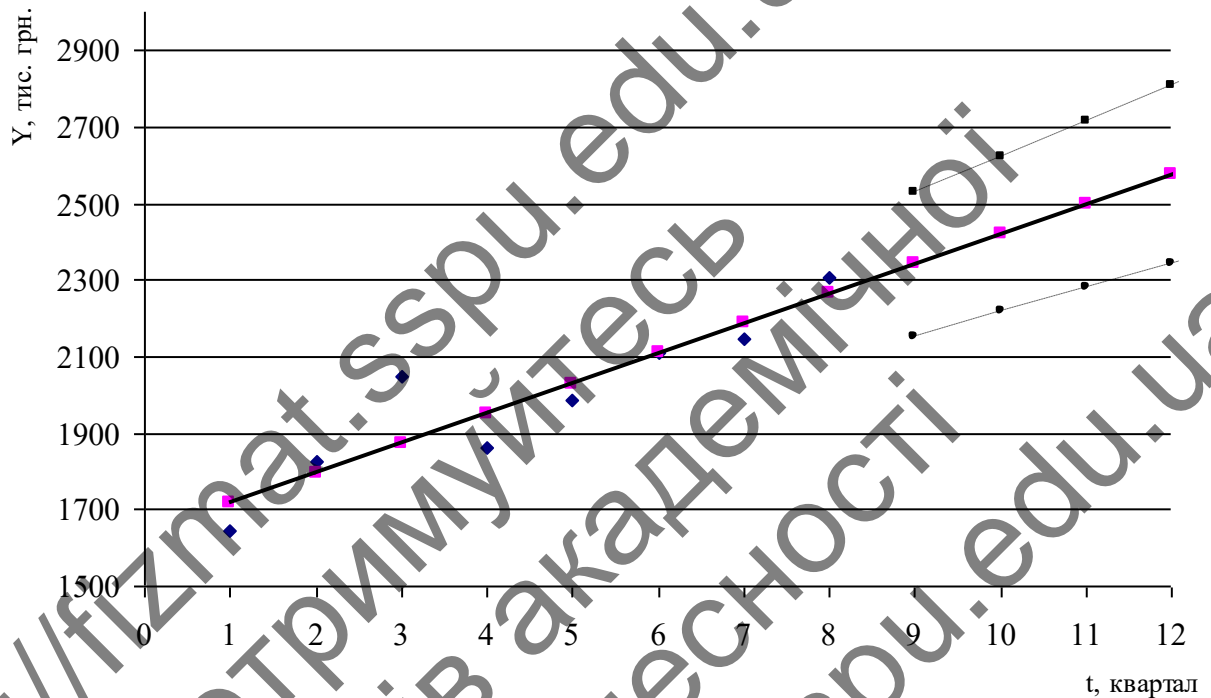

Рис. 3.2. Динаміка чистого доходу (виручки) від реалізації продукції та лінія тренда

На наступному етапі необхідно провести оцінку адекватності моделі.

Для адекватних моделей має сенс ставити задачу оцінки їхньої точності при цьому як статистичні показники точності застосовуються наступні:

середнє квадратичне відхилення:

$$\sigma_e = \sqrt{\frac{1}{n-k} \cdot \sum_{t=1}^n (y_t - \hat{y}_t)^2}; \quad (3.14)$$

середня відносна помилка апроксимації:

$$\bar{E}_{\text{отн}} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{t=1}^n \left| \frac{y_t - \hat{y}_t}{y_t} \right| \cdot 100\%; \quad (3.15)$$

коефіцієнт збіжності:

$$\varphi^2 = \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - \hat{y}_t)^2}{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2}; \quad (3.16)$$

коефіцієнт детермінації:

$$R^2 = 1 - \varphi^2; \quad (3.17)$$

де n – кількість рівнянь ряду,

k – число параметрів моделі,

\hat{y}_t – оцінка рівнянь ряду по моделі,

\bar{y} – середнє арифметичне значення рівнянь ряду.

Розрахуємо приведені показники:

$$\bar{E}_{\text{отн}} = \frac{1}{8} \cdot 0,253116 \cdot 100\% = 3,16\%;$$

$$\varphi^2 = \frac{49062,03786}{303982} = 0,1614;$$

$$R^2 = 1 - 0,1614 = 0,8386 \text{ або } 83,86\%.$$

Заключним етапом є прогнозування економічних показників.

Прогноз на підставі трендових моделей (кривих росту) містить два елементи: точковий і інтервальний прогнози. Точковий прогноз – це прогноз єдиного значення прогнозованого показника. Це значення визначається підстановкою в рівняння обраної кривої росту величини часу t , що відповідає періоду упередження: $t = n + 1$; $t = n + 2$ і т.д. Такий прогноз називається точковим, тому що на графіку його можна зобразити у виді точки.

Проведемо точковий прогноз на чотири наступні квартали:

$$\hat{Y}_9 = 1640,47 + 77,91 \cdot 9 = 2341,63 \text{ тис. грн.}$$

$$\hat{Y}_{10} = 1640,47 + 77,91 \cdot 10 = 2419,54 \text{ тис. грн.}$$

$$\hat{Y}_{11} = 1640,47 + 77,91 \cdot 11 = 2497,45 \text{ тис. грн.}$$

$$\hat{Y}_{12} = 1640,47 + 77,91 \cdot 12 = 2575,35 \text{ тис. грн.}$$

Такий прогноз називається точковим, тому що на графіку його можна зобразити у вигляді точки (рисунк 3.3).

Стандартна (середня квадратична) помилка оцінки прогнозованого показника S_y визначається за формулою:

$$S_y = \sqrt{\frac{\sum (y_t - \hat{y}_t)^2}{n - k}}, \quad (3.18)$$

де y_t – фактичне значення рівня часового ряду для часу t ;

\hat{y}_t – розрахункова оцінка відповідного показника по моделі (наприклад, по рівнянню кривої росту);

n – кількість рівнів у вихідному ряді;

k – число параметрів моделі.

$$S_y = \sqrt{\frac{49062,03786}{8 - 2}} = 90,43.$$

У випадку прямолінійного тренду для розрахунку довірчого інтервалу можна використовувати аналогічну формулу для парної регресії, таким чином, довірчий інтервал прогнозу U_y у цьому випадку буде мати вигляд:

$$u_y = \hat{y}_{n+L} \pm t_\alpha \cdot S_{\hat{y}} \cdot \sqrt{1 + \frac{1}{n} + \frac{3 \cdot (n + 2L - 1)^2}{n \cdot (n^2 - 1)}}, \quad (3.19)$$

де L – період упередження;

\hat{y}_{n+L} – точковий прогноз по моделі на $(n+L)$ -й момент часу;

n – кількість спостережень у часовому ряді;

$S_{\hat{y}}$ – стандартна помилка оцінки прогнозованого показника, розрахована за вище наведеною формулою для числа параметрів моделі рівного двом;

t_α – табличне значення критерію Ст'юдента для рівня значимості α і для числа ступенів вільності, рівного $n - 2$.

число ступеней свободи $8 - 2 = 6$, $t = 1,65017$ (при $P = 0,85$).

Іноді для розрахунків довірчих інтервалів прогнозу відносного лінійного тренда застосовують приведену вище формулу в трохи перетвореному вигляді:

$$u_y = \hat{y}_{n+L} \pm t_\alpha \cdot S_{\hat{y}} \cdot \sqrt{1 + \frac{1}{n} + \frac{(t_L - \bar{t})^2}{\sum (t - \bar{t})^2}}, \quad (3.20)$$

де t – порядковий номер рівня ряду ($t = 1, 2, \dots, n$);

$t_L = n + L$ – час, для якого робиться прогноз;

\bar{t} – час, що відповідає середині періоду спостережень для вихідного ряду, наприклад, $\bar{t} = (n + 1) / 2$; підсумовування ведеться за всіма спостереженнями.

Для розрахунку верхнього та нижнього довірчого інтервалу проведемо з використанням формули 3.20, результати розрахунків представимо в вигляді таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Результати розрахунків довірчих інтервалів прогнозу

Час (t)	Крок (L)	Точковий прогноз (\hat{y}_{n+L})	Довірчий інтервал прогнозу	
			Нижня межа	Верхня межа
9	1	2341,63	2152,46	2530,80
10	2	2419,54	2216,84	2622,24
11	3	2497,45	2279,62	2715,27
12	4	2575,35	2341,11	2809,60

Таким чином, чистий дохід (виручка) від реалізації продукції в першому кварталі наступного року становитиме 2341,63 тис. грн., в другому – 2419,54 тис. грн., в третьому – 2497,45 тис. грн., а в четвертому – 2575,35 тис. грн. Загальна сума чистого доходу (виручки) від реалізації продукції на наступний плановий рік становитиме 9833,97 тис. грн.

3.3. Прогнозування показників фінансового стану підприємства

Одним із методів прогнозування фінансового стану підприємства є метод складання прогнозного балансу підприємства [35, с. 383].

При розробці прогнозного балансу підприємства часто використовують метод відсотку від продажів, оскільки передбачається, що при максимальному використанні наявних ресурсів разом із зростанням обсягів продажів різні статті балансу також мають зростати у відповідних пропорціях. Ця концепція має певне обґрунтування, оскільки для збільшення обсягів виробництва потрібні нові основні фонди, а для реалізації більшої кількості товарів необхідно розширювати запаси товарів і так далі. Однак зміни в балансі у грошовому вимірі не завжди відбуваються у тій же пропорції, що й зміни у рівні продажів. Тому метод відсотку від продажу

може бути застосований лише для попереднього складання прогнозу проектного балансу [35, с. 384].

Статті проектного балансу прийнято класифікувати за ознакою залежності від обсягів продажу на автоматично утворені і регульовані.

Автоматично утворені й регульовані статті подані в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Класифікація статей проектного балансу

Назва статті (групи статей)	Вид статті	
	Автоматично утворена	Регульована
АКТИВ		
Необоротні активи (без довгострокових фінансових інвестицій)	+	–
Довгострокові фінансові інвестиції	–	+
Оборотні активи	+	–
Витрати майбутніх періодів	+	–
ПАСИВ		
Власний капітал (без нерозподіленого прибутку)	–	+
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	–	+
Забезпечення наступних витрат і платежів	–	+
Довгострокові зобов'язання	–	+
Поточні зобов'язання	+	–
Доходи майбутніх періодів	+	–

Наведена класифікація не є стандартною та може зазнавати змін відповідно до певної ситуації.

Саме регульовані статті використовують при розподілі додатково необхідних фондів (ДНФ), які визначають потребу у джерелах фінансування або їх надлишок на дату складання прогнозованого балансу. Для цього необхідно порівняти валюту активу і пасиву прогнозованого балансу, яка майже завжди не буде тотожною.

Прогнозний баланс ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» представлено у таблиці 3.8. Період прогнозування складає один рік.

Таблиця 3.8

Прогнозний баланс аналізованого підприємства на плановий рік

Статті	Звітний рік	Прогноз	Наступний рік 1	ДНФ*	Наступний рік 2	Додаткові умови	Остаточний прогноз
Актив							
1 Необоротні активи							
1.1 Основні засоби	382,0	1,0	382,0		382,0		382,0
Усього за розділом 1	382,0		382,0		382,0		382,0
2 Оборотні активи							
2.1 Запаси	857,5	1,1505	986,55		986,55	Зменшити на 6 днів	822,5
2.2 Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1725,6	1,1505	1985,3		1985,3	Зменшити на 10 днів	1712,2
2.3 Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	90,0	1,1505	103,55		103,55		103,55
2.4 Інша поточна дебіторська заборгованість	363,4	1,1505	418,09		418,09	Зменшити на 10%	376,28
2.5 Гроші та їх еквіваленти	458,6	1,1505	527,62		527,62	324,1	826,77
2.6 Інші оборотні активи	145,1	1,1505	166,94		166,94	Зменшити на 15%	141,99
Усього за розділом 2	3640,2	1,1505	4188,05		4188,05		4008,24
Баланс	4022,2		4570,05		4570,05		4390,24
Пасив							
1 Власний капітал							
1.1 Зареєстрований (пайовий) капітал	180,0	1,0	180,0		180,0		180,0
1.2 Додатковий капітал	210,0	1,0	210,0		210,0		210,0

Продовження табл. 3.8

Статті	Звітний рік	Прогноз	Наступний рік 1	ДНФ*	Наступний рік 2	Додаткові умови	Остаточний прогноз
1.3 Резервний капітал	114,4	1,0	114,4		114,4		114,4
1.4 Нерозподілений прибуток	2462,7	1,1505	2833,34		2833,34		2833,34
Усього за розділом 1	2967,1		3337,74		3337,74		3337,74
2 Поточні зобов'язання							
2.1 Короткострокові кредити банків				18,42	18,42	-18,42	
2.2 Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	570,9	1,1505	656,82		656,82	Зменшити на 4 днів	547,42
2.3 Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками:							
з бюджетом	137,7	1,1505	158,42		158,42		158,42
зі страхування	91,1	1,1505	104,81		104,81	Зменшити на 10%	94,33
з оплати праці	123,4	1,1505	141,97		141,97	Зменшити на 10%	127,77
2.4 Інші поточні зобов'язання	132	1,1505	151,87		151,87	Зменшити на 1 день	124,56
Усього за розділом 2	1055,1		1213,89		1232,31		1052,5
Баланс	4022,2		4551,63		4570,05		4390,24
ДНФ			18,42		342,52		

Примітка: * ДНФ – додатково необхідні фонди

Таблиця 3.8 містить баланс за звітний рік та проєктований баланс на наступний рік. Отже, отриманні дані свідчать, що актив проєктованого балансу внаслідок першого етапу прогнозування перевищив пасив на 18,42 тис. грн. Ця сума визнає загальні фінансові потреби ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» станом на кінець звітнього року.

Для того, щоб урівняти актив і пасив балансу, необхідно прийняти рішення про розподіл суми додатково необхідних фондів (ДФ), тобто визначити джерела покриття активів. Отримання короткострокового кредиту у сумі 18,42 тис. грн. сприятиме збалансуванню активів і пасивів у прогнорованому балансі та компенсуванню недостатньої кількості джерел фінансування. Оскільки стратегічні ухвалення можуть суттєво впливати на фінансове здоров'я підприємства, при розробці прогнорованого балансу рекомендується розглядати його пункти як контрольовані, а не автоматично формовані.

ВИСНОВКИ

Розвиток ринкових відносин підвищує самостійність та відповідальність підприємств і інших учасників ринку у процесі підготовки та ухвалення управлінських рішень. Результативність цих рішень в значній мірі залежить від об'єктивності, своєчасності та всебічності оцінки поточного та очікуваного фінансового стану підприємства.

Без проведення аналізу фінансового стану стає неможливим ефективне функціонування будь-якого учасника економічної сфери, включаючи й тих, хто не має за мету максимізацію прибутку з різних причин. Якщо ефективність господарювання може бути вільним вибором суб'єкта економічної діяльності, то облік фінансів — обов'язковий: навіть невеликі приватні підприємства мають аналізувати свою фінансову діяльність для звітності перед Державною податковою службою.

Метою даної дипломної роботи було проведення аналізу фінансового стану підприємства, визначення резервів його покращення та розробка на основі здійсненого аналізу рішень щодо впровадження запропонованих заходів покращення фінансового стану ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ».

Об'єктом дослідження виступали результати фінансової діяльності ТОВ «ЮАТ «УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ», а предметом дослідження — взаємозв'язки та залежності фінансових явищ і процесів, формуючих результати фінансового стану підприємства.

В звітному році підприємством було отримано чистого доходу (виручки) від реалізації продукції в сумі 8547,7 тис. грн., що на 1167,0 тис. грн. або на 15,81% вище за величину минулого року.

Спостерігалось збільшення показників, що характеризують ефективність використання виробничих ресурсів підприємства: середньорічний виробіток одного працівника збільшився на 43,09 тис. грн., а одного робітника — на 76,93 тис. грн.; фондвіддача основних засобів

збільшилась на 0,52 грн. або на 4,27% та склала 12,70 грн., зростання фондоозброєності склало 9,83%

Собівартість реалізованої продукції склала в звітному році 7514,1 тис. грн., тобто збільшились у порівнянні з минулим роком на 1886,5 тис. грн. або на 33,52%, а витрати на 1 грн. реалізованої продукції в звітному році склали 0,8791 грн., що на 0,1166 грн. або на 15,29% більше величини минулого року.

Негативним моментом в діяльності підприємства слід вважати значне зниження прибутку від реалізації продукції на 719,5 тис. грн. або на 41,04% до 1033,6 тис. грн., та скорочення чистого прибутку на 589,99 тис. грн.

Проведений комплексний аналіз фінансового стану підприємства показав, що за звітний рік вартість майна підприємства скоротилась на 343,1 тис. грн. і склала на кінець звітного року 4022,2 тис. грн.

Підприємство володіє ліквідним майном, частка оборотних активів від валюти балансу на кінець періоду, який аналізується становить 90,5%;

Зменшення вартості майна підприємства протягом звітного року зумовлено зменшенням вартості оборотних активів, а саме виробничих запасів, грошових коштів та інших оборотних активів.

Спостерігається покращення структури капіталу, про що свідчить зростання частки власних коштів для фінансування поточної діяльності підприємства і, скорочення залучених коштів, у першу черг у, кредиторської заборгованості товарного характеру.

Станом на кінець звітного року співвідношення між власним та позиковим капіталом становить 73,77% до 26,23%. Власний капітал підприємства використаний не лише на формування необоротних активів та їх основної частини – основних засобів, а приймає участь у фінансуванні мобільних активів. Розмір власного оборотного капіталу для фінансування поточних активів відносно до минулого року збільшився на 719,4 тис. грн. та склав 2585,1 тис. грн.

Проведений аналіз фінансової стійкості підприємства показав, що підприємство фінансово незалежно від зовнішніх джерел і фінансування діяльності підприємства відбувається за рахунок власних коштів.

Підприємство має абсолютну стійкість фінансового стану.

Підприємство на кінець звітного року на 9,5% володіє неліквідним майном, на 21,32% низьколіквідним майном і на 57,78% середньоліквідним майном. Питома вага абсолютно ліквідного майна склала 11,4%.

Всі розраховані показники ліквідності та платоспроможності підприємства вище нормативних величин та за проаналізований період спостерігається їх збільшення, що свідчить про те, що підприємство є ліквідним та платоспроможним.

За результатами проведеного аналізу запропоновані шляхи покращення фінансового стану підприємства. В цілому слід відзначити, що вирішення проблеми покращення фінансового стану підприємства, що аналізується та збільшення наявності власних коштів є реальним і можливим, перш за все, за рахунок подальшого збільшення обсягу реалізації продукції, розмірів прибутку та підвищення рівня прибутковості.

Для подальшого покращення фінансового стану підприємства в дипломній роботі особлива увага приділена заходам спрямованим на скорочення розміру дебіторської заборгованості та прискоренню її оборотності.

Запланований обсяг чистого доходу (виручки) від реалізації продукції розраховано шляхом побудови трендової моделі. Планове збільшення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції склало 15,05%.

Прогнозування фінансового стану на майбутній період проведено на основі розробки прогнозного балансового звіту (балансу) підприємства.

За рахунок запланованих заходів вдалося досягти збільшення показників ліквідності та платоспроможності підприємства, показників фінансової стійкості та ділової активності, що свідчить про їх ефективність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: Навчальний посібник для студентів ВУЗів / О. Я. Базилінська. – К.: ЦУЛ, 2009. – 328 с.
- 2 Білик, М.Д. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. – 2-ге вид., без змін. / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Пришуляк та ін. – К. : КНЕУ, 2007. – С. 132.
- 3 Бень Т. Г., Довбня С. Б. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємств // Фінанси України. – 2002, № 6. – С. 53-61.
- 4 Біла О. Г. Фінансове планування і прогнозування. Навчальний посібник. – Львів: Компакт-ЛВ, 2005. – 312 с.
- 5 Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств / М.Д. Білик // Фінанси України. – 2005. – №3. – С. 117 - 128.
- 6 Білик М.Д. Фінансовий стан підприємства: теорія, методика / М.Д. Білик, І. Л. Котов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 5. – С. 86–92.
- 7 Бланк І.А. Управління фінансовими ресурсами підприємства: навч. посіб. / І.А. Бланк – К.: Ольга, 2011. – 574 с.
- 8 Болюх М.А. Економічний аналіз: навч. посіб. / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатюк – К.: КНЕУ, 2011. – 540 с.
- 9 Воронко О. С. Економічний аналіз: навч. посібник / О. С. Воронко, Н. П. Штепа. – Львів: Новий світ-2000, 2012. – 279 с.
- 10 Дем'яненко М.Я. Фінансовий словник-довідник / М.Я. Дем'яненко, Ю.Я. Лузан та ін. за редакцією Дем'яненка М.Я. – К.: ІАЕУААН, 2005. – 507 с.
- 11 Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатюк; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.

12 Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), – 1999, – № 40, – Ст. 365.

13 Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2000. – 152 с.

14 Ізмайлова К. В. Сучасні технології фінансового аналізу: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2003. – 148 с.

15 Кельчевская Н., Зімненко Г. Комплексний аналіз і цільове прогнозування фінансового стану підприємства // Проблеми теорії і практики управління. – 2007. – № 1. – С. 93-100.

16 Крамаренко, Г.О. Фінансовий аналіз і планування [Текст] : / Г.О. Крамаренко. – К. : Центр навч. літератури, 2003. – С. 69.

17 Коробов М. Я. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / Коробов М. Я. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2006. – 378 с.

18 Коробов М.Я. Фінанси промислових підприємств: підруч. для студ. екон. вузів і факультетів / М.Я. Коробов – К.: Либідь, 2010. – 160 с.

19 Косова Т. Д., Сухарев П. М., Ващенко Л. О. та ін. Організація і методика економічного аналізу. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.

20 Костирко Р. О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / Р. О. Костирко. – Х.: Фактор, 2007. – 784 с.

21 Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз. Підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К., Центр учбової літератури, 2008 – 392 с.

22 Крайник О.П. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / О.П. Крайник, З.В. Клепкова. – Львів: Інтеллект, 2009. – 84 с.

23 Круш П.В. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства: навч. посіб. / П.В. Круш, О.В. Клименко, В.І. Подвігіна, В.О. Гулевич. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 328 с.

24 Крухмаль О.В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи: навч. посіб. / О.В. Крухмаль, В.В. Коваленко – Суми: УАБС НБУ, 2011. – 198 с.

25 Кувшинов Д. А. Фінансовий стан підприємства // Фінанси. – 2007. – № 6. – С. 80-86.

26 Литвин Б. М. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах. – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 336 с.

27 Мних Є. В. Економічний аналіз: підруч. / Є. В. Мних. – [2-ге вид., перероб. та доп.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 472 с.

28 Мец В. О. Економічний аналіз фінансовий результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2003. – 278 с.

29 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73. [Електронний ресурс]. – режим доступу <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/npsbu1/>

30 Обушак Т. А. Сутність фінансового стану підприємств / Т. А. Обушак // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 9. – С. 92 - 100.

31 Покропивний С. Ф., Колот В. М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність. – К.: КНЕУ, 1998. – 352 с.

32 Павловська О.В. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення / О.В. Павловська – К.: КНЕУ, 2010. – 388 с.

33 Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 13-14, N 15-16, N 17, ст.112)

34 Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: підруч. / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик – 7-ме вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2010. – 460 с.

35 Подольська В. О. Фінансовий аналіз: Навч.посібник / Подольська В. О. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488с.

- 36 Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 608 с.
- 37 Прокопенко І. Ф., Ганін В. І., Петряєва З. Ф. Курс економічного аналізу: Підручник / За ред. І. Ф. Прокопенка. – Харків: Легас, 2004. – 384 с.
- 38 Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. / П. Я. Попович – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 454 с.
- 39 Прокопенко І.Ф. Курс економічного аналізу: підручник для студентів ВНЗ / І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганін, З.Ф. Петряєва – Харків: Легас, 2004. – 266 с.
- 40 Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: навчальний посібник / Р. А. Слав'юк. – 3-є вид., доп. і перероб. – К.: ЦУЛ, 2002. – 460 с.
- 41 Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібник / Г.В. Савицька - [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2005. – 662 с.
- 42 Свиридова Н. В. Рейтинговий аналіз у дослідженні фінансового стану організації // Фінанси. – 2007. – № 12. – С. 62-64.
- 43 Старостенко Г. Г. Фінансовий аналіз: навчальний посібник/ Г.Г. Старостенко, Н.В. Мірко. – К.: ЦНЛ, 2006. – 224 с.
- 44 Сук Л. К. Фінансовий облік: навч. посібник / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2012. – 647 с.
- 45 Тарасенко Н. Економічний аналіз: Навчальний посібник/ Ніна Тарасенко. – 4-те вид. стереотип. – Львів: Новий Світ-2000, 2006. – 341 с.
- 46 Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. Посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
- 47 Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник / О. О. Терещенко; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
- 48 Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Н. М. Ткаченко. – 5-те вид., доп. і перероб. – К.: Алерта, 2011. – 976 с.

49 Фінансовий аналіз: навчальний посібник / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька.- 2-е вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2007. – 592 с.

50 Фінансовий аналіз: навчальний посібник / Салига С. Я., Дацій Н. В., Корецька С. О., Нестеренко Н. В., Салига К. С. – К.: ЦНЛ, 2006. – 210 с.

51 Фінансовий аналіз і планування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Г. О. Крамаренко. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.

52 Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: підручник / Л. О. Омелянович, О. В. Чайковська, Г. Є. Долматова та ін.; за ред. Л.О. Омелянович. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2011. – 231 с.

53 Фінансово-економічний аналіз: Підручник / Буряк П. Ю., Римар М. В., Бець М. Т. та ін. Під заг. ред. П. Ю.Буряка, М. В. Римара. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 528 с.

54 Фінансово-економічний аналіз: Підручник / Ред. П. Ю. Буряк. – К.: Професіонал, 2004. – 520 с.

55 Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення / Т.О. Фролова – К.: Видавництво європейського університету, 2011. – 253 с.

56 Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підруч. / Ю.С. Цал-Цалко – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 566 с.

57 Шило, В,П Фінанси підприємств [Текст] / В. П. Шило, С. С. Доровська та ін. – К.: КНЕУ. – 334 с.

58 Шморгун, Н.П. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / Н.П. Шморгун, І.В. Головка. – К.: ЦНЛ, 2006. – 528 с.

59 Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник / О. О. Шеремет. – К.: 2005. – 196 с.

60 Шиян Д. В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / Д. В. Шиян, Н. І. Строченко; Салига С. Я., Дацій Н. В., Корецька С. О., Нестеренко Н. В., Салига К. С. – К.: А.С.К., 2003. – 240 с.

61 Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – К.: ЦНЛ, 2006. – 528 с.

62 Чумаченко М. Г. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / Болюх М. А., Бурчевський В. З., Горбаток М. І.; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2005. – 259 с.

63 Чумаченко М. Г. Економічний аналіз / М. Г. Чумаченко – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.

64 Чупіс Л.В. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства: наук.-метод. вид. / Л.В. Чупіс. – Суми : Довкілля, 2001. – 404 с.